Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 19 СЕНТЯБРЬ, 1981 ШУ. ● № 113 (8503). ● Мах 2 кеп.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

14 сентябрь хьатІаотташ республике 9,6 эзар гектара тІара хьаьжкІаш чуийцай, е ялата лаьрхІа йийнарех диъ лагІа дакъа.

Грозненски района боахамаша 1,8 эзар гектара тІара яраш чуийцай е ерригa чуэца езачу хьаьжкІех 32 процент. Надтеречни районе чуийцай 1,3 эзар гектар е 35 процент, Шалински районе 1,3 эзар гектар е 34 процент, Сунженски районе 1,6 эзар гектар е 27 процент. 30 центнерал совгІа гектара тІара хьаьжкІаш йоах Ачхой-Мартановски, Грозненски, Урус-Мартановски, Шелковской районашнарча боахамаша.

Цхьа эзар совгІа гектара тІара гекараш чуийцад. Грозненски района боахамаша 37 процент чуийцад уж, Надтеречни районе — 35 процент.

Массе а районашка хьайоах шекарин свеклаш. Цхьа эзар гектара тІара яраш чуийцай е 9 процент, хІаьта Ачхой-Мартановски районе 236 гектар е чуэца езарех 22 процент.

Зябь ахьай 34 эзар гектар е 21 процент. Из ахара хьахьи да Гудермесски, Грозненски, Надтеречни, Сунженски Урус-Мартановски районий боахамаш.

ХЬАЙБАЙ ФЕРМАШКА

Республика фермай къахьегамхоша 18 сентябрь хьатІаотташ соахка цу юкъа паччахьалкхенга дехкачул дукхагІа дехнад: доахнии коа тІара оалхазараши 20 процент, шура — 4 процент, фуаш — 5 процент.

Массе тайпа хьайбай продукци дукхагІв ехкай Шелковской, Наурски, кхыча районий боахамаша.

Соахкарчул 14 процент дукхагІа паччахьалкхенга шура ехкай Надтеречни района боахамаша, Назрановски Нонжай - Юртовски районаша — 8 процент, Шелковской — 4 процент. Цунца цхьана Шалински района боахамаша кІезигагІа ехкай из. ХІаьта Ачхой-Мартановски района боахамаша ехнар соахкарчул боарме я.

Сентябре ах бетта совхка цу юкъа схиачунца нийсйича шура кІезигагІа ехкай Грозненски, Гудермесски, Назрановски, кхыча районашнарча боахамаша. Из гІулакх колхозий, совхозий кулгалхой, специалисташ, фермашнара болхлой оарцагІоовла безаш да. Цхьанкха бахьан дац шура кІезигагІа йоахара.

Республика коа тІара оалхазараш лeладераша кхоачаш фуаш доххара пІс бетта плаи. Из хоам гІадвугаш ба. ХІаьта Сунженски Урус - Мартановски районий боахамаша укх шера кІезигагІа дехкад уж соахкарчул.

Республике дукхагІа жа леладеча Наурски Шелковской районаша я кхоачаш паччахьалкхенга тха доххара шера плаи. Из кхоачашъяьц Грозненски, Малгобекски, Назрановски районаша.

СОМИ БАЬЦАДААРАШИ–ПЛАНАЛ СОВГІА

Дика эттача хаоттамах пайда а эцаш дерригa шоай ниэаш оарцагІдаьха соми баьцадаараши чуэцаш боахк Грозненски района «Пригородный» совхоза къахьегамхой.

18 сентябрь хьатІаотташ шера планагІа дІабала безар 3580 тоня болаш паччахьалкхена дІабеннаб 3304 тони сом. ХІаьта дерригa дІачубала лерхІ 3660—3700 тони.

Толаме чуэц баьцадаараш я. Шера планагІа 3900 тони долаш. хІанале паччахьалкхена дІачуденнад 4288 тони баьцадаараш. Дикка тІехкхоачашъяьй нарсаши помидораши паччахьалкхенга йоххара плаи. ХІанз кхы тІа а чуэцаш латт кабуц, помидораш, кхыраш. ХІаьта дерригa дІачудала лерхІ 6200 тоня баьцадаараш.

Соми баьцадаараши леладеча бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Темешев Хасмохьмада кулгалдеча бригадерча болхлоша. Цар шера планагІа дІадала дезараш 228 тони долаш, дІаденнад 235 тони баьцадараш, хІаьта сом планагІа дІабала безар 920 тони болаш, дІабеннаб 992 тони.

Дика къахьег шоллагІа моттиг яьккхача Несерхоев Вахида кулгалдеча бригадерча болхлоша. Цар а хІанзе тІехкхоачашъяьй баьцадараш дІадалара плаи.

Укх шера плаи ханал хьалха 7-ча ноябрга кхоачашъяра яхь я йоаржань къахьегаш ба Грозненски ремонтно - механически завода болхлой. Шоай социалистически декхараш хІанале кхоачашдаьраш юкъе ба укх сурта тІа шоана гуш бола токараш Маковеев Петри Магомадов Султани. Шоайла яхь лелаю шин лоттагІчо. Цу віаштІехьдовлийт тІехдина производствении хьонхамаш диха, хьаю оатхаш дика хилийта.

СУРТА ТІА: токараш П. Маковееви (аьрдехьарвар) С. Магомадови.

В. ДЗИСЯКА сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета халкъа депутатий группай кхайкарала ков а гуш цхьайттаалагІча пятилетка хьалхарча шера плаи ханал хьалха — 7-ча ноябрга кхоачашъяра дош деннад «Ростовэнергоремонт» производствении предприятена чуйоагІача грозненски участка коллективо.

Гуш да, шоай дош цар дизза кхоачашдергхилар. 17 сентябре кхоачашъяьй хьинар долча ремонтникаша деррига технико - экономически хьокхамий ийс бетта плаи. «Грозэнерго» чуйоагІача № 2 ТЭЦ-а котельни цехе газ йоагаярах боалача кІура керда рециркуляцц яра, оборудованена монтаж яра, фо дІоахду яьш кунцара дукха болхаш даьд.

«ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта» яхача шерра яьржача социалистически яхье хьалхалатарех ох слесараш В. Агансонов, Н. Васильев, электросварщик П. Перевойнй, кхы бараш. **Х. СУРУДЖАНЦ.**

ЦАІ ДОЛА ПОЛИТДИ

ДІадахача ерача дийнахьа республике чакхдаьккхад аргІанара политди. Къахьегама коллективашка я нах бахача моттигашка а къамаьлаш дир КПСС областной комитета докладчикаши — белхтокхамеча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлоша, министерствайн ведомствайн кулгалхоши, хІаьта иштта парте городской районийи комитетий докладчикаша.

Цар къамаьлаш дир «ХІара денна цa эшача цхьадолча товарий розничии мехаш хувцара, пенсеши пособеши тІатохара, бераш долча кхаланаха кхы тІа тела льготаш алсамъяхара» къехьехьа.

ХІара сага хоадам болаш йолхо яра белгалйоал КПСС XXVI съездо оттаяь халкъа вахара хьал тоадара шерра программа, белгалдоахар къамаьл дахраша. Вай мехка даим лакхъу бахача наьха хІамаш ийра городаш, товарооборот дегІаух. Масала, укх тІехьарча ятт шера дукхьал Нохч-ГІалгІайчене товарооборот пхьи алсамъяьннай. Республике бахача наха хІара дийнахьа 2 миллион сома совгІа товараш ийзу.

Хоаш ма хиалара, парте XXVI съездо тІоагІъьча социальни программата хьенжа дукха та йоацаш КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о соцам тІайийцаб бераш долча дезалашта паччахьалкхен новкъостал делга чІоагІдара мероприятеш чакхъяхара порядки з хана а, хІаьта бахача наха пенсионни Іалашо пр дІахо тоадара а хьехьехьа. Нохч - ГІалгІай АССР гІолла 1981 шера 1 ноябре денз 45 509 пенсионерий пенси тІахкетаргда. 1981 шера 1 декабре дена маьре йоацаш бераш даьча 1425 нанна тела пособи йоккхагІа хургья.

ЦхьайттаалагІча пятилетке бокъа терхам тІабохийт арахецача товарий а деча гІулакхий а дикал лакхъяра. Из деррига а бахача наьха доходаш йоккхагІа хиларца дувзадечна да. Вай мехка мехаш планови хьисапе уттаделга терка а деш, паччахьалкхено даим ийсбу цар боарам, наха дукхагІа эшача товарашца уж Іалашбер дукъа. Цу-га хьежжа, мехашта йолча СССР паччахьалкхен комитето 1981 шера 15 сентябре дена цхьадолча товарий розничии мехаш хувцарах бола соцам тІайийцаб. Цо торе хулийтаргья къахьегамхой хьашташ кхоачаш а дош геттара дика продукция дукхагІа арахеца, торговли тоае, бахача наха гІулакх делга лакхагІча боарам тІа лакха.

Къамаьлаш даьраша белгалдоахар халкъ дІаьхагІа дахийтара керттера эшар къахьегама оесарле лакхъар долга. Долче из да хІаране хьинаре-гІа къахьега деза, мехка экономика дегІайоалаеча ма могга доккхагІа дакъа лаца деза вхьага.

Цу дийнахьа цехашка, механьта промыслашка, гІишлош еча бригадашка, фермашка къамаьлаш дир партийни организацей агитаторашеи политинформаторашеи. Цар деррига нах тІахьийхар болх дикагІа бара, цхьайттаалагІча пятилетка а укх шера а планаши социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра яхь йоаржае.

ХЬАЖКІАШ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

Укх шера Грозненски района «Кулариский» совхоза механизаторашна 1100 гектара тІа хьалкхеаь ялата лаьрхІа хьаьжкІаш.

Эггара хьалха чуэца йолайир Хадизов Вахий бригадера яраш. 380 гектара тІара хьаьжкІаш чуийца яьхар масехк дийнахьа. ГІаьхха еррита 11 комбайн Паршхоев Усама бригадо кхеьраш чуэца кхай тІв яьккхар. Нормаш тІехкхоачаш я еш болхаш ду механизатораша. Царна юкъе белгалбаьннаб коммунистически къахьегамо ударникаш Дзугуев Хьамид, Абубакаров Ширвани, Витиев Хьамид, кхыбараш. НормагІа чуэца еза хьаьжкІаш 3,8 йолаш, цар дийнахьа чуэц 4,5—5 гектара тІара яраш. ХІаьта Вангиев Папе шиш «Херсонец 200» яхача комбайнаца хІара дийнахьа чуэц 16—17 гектара тІара хьаьжкІаш, норма 10 гектар йолаш.

Цаьи ахи балха норма ю кхай тІара хьаьжкІаш дІанхухьача тракториcташа Мусаев Хьасана, Хадизов Шахруде, Берсанов Усама. ХІаьта комбайнаш аьта гІадамаш дІа кхухьача хьинар ца кходен къахьег «Сельхозтехникерен» № 7 йолча МУС трестерен командировке баьхача шоферша я.

ХІара дийнахьа 50—55 гектара тІара хьаьжкІаш чуэц механизатораша. ПланагІа яккха саар 25 йолаш хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 40 центнер йоаккх. ХІаьта Дзугуев Хьамида ше-ой 180 гектар хулача кхай тІара кхы а дукхагІа — 45 центнер хьаьжкІаш яьхай.

Ехи техника сиха тоаю мастера-наладчикаша Даутераев Махьмадеи Хайсенков Шадидеи.

Шин сменагІа бу болх центральни хьатта. ХІара дийнахьа цига хьатІаохь 300 — 350 тони хьаьжкІаш. Кхобіаь совгІа саг ва хьатта къахьегаш. ХьаьжкІаш цІенъеча хорича паччахьалкхенна дІалла уж дІайохьийтача совхоза новкъостал деш ба Ермоловски донера, леспромхозера болхлой, Алхан-Каларен ГІулареpен дешархой, хьехархой, юрта баха нах. Цар Ермоловски элеваторе дІаяхьийтай 1500 тони хьаьжкІаш. ХІаьта белгалбаьннаб шофераш Дадаев Леча, Юсупов Абу-Хьасан, Цуев Хьамзат, Исанов Веха, кхыбараш.

СУРТ ТІА: (аьрдехьара аьттахьа): Папи Вангиеви Адам Нажуеви хьаьжкІашка хьожаш ба.

Я. ЦУЕВА тенги сурт.

КЪАХЬЕГАМО ДОАККХ САГА СИЙ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо советски культура, литература, искусство дегІайоалаеча доккхий гІулакхаш карагІдувларах къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре дакъа лацарах, иттлагІча пятилетка заданеш толаме кхоачашъярах СССР орденаши медалаши еяай культура учреждененй предприятейн болхлой группана, литературан искусстван деятелашта.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ГІОЛЛА СОВГІАТАШ ДЕННАД:

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Эсамбаев Махмуд Алисултановича — Нохч-ГІалгІай Паччахьалкхен филармоне артиста, СССР халкъа артиста.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Кудусова Идриса Фатимана — Республикански краеведчески музея директора.

Хаджиев Хьатой Махьмад-Гирена — Х. Нурадилова цІерагІча Нохч-ГІалгІай Паччахьалкхен драматически театра артиста.

Элимбаев Топа Хамидовича — «Вайнах» яхача Паччахьалкхен ансамбла керттерча балетмейстера.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Пугина Валентина Ивановнана — Урус-Мартановски берий музыкальни школа директора.

1981 шера 16 сентябрерча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа химически промышленноста даькъе доккхий гІулакхаш карагІдувларах «РСФСР заслуженни химик» яха сийлен цІи еннай производстве хьалхалаттарий группана. Царна юкъе Нохч-ГІалгІай АССР гІолла:

Бутенко Виктор Сергеевича — В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода вокхагІволча оператора.

Слипченко Алексей Андреевича — СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода цеха начальника.

Филиппов Филипп Ивановича — Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода керттерча инженера.

Нов. И. Г. Приходькона Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Транспортни машиностроени дегІайовлайра даькъе беркате болх барах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах, ваьча дийнахьа денз 50 шу дизарца дувзаденна Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Приходько** Иннокентий Григорьевича — «Трансмаш» завода директора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь И. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1981 шу, 17 сентябрь.

Нов. А. Д. Заулинана Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республика халкъа боахама планировани яра даькъе доккхий гІулакхаш карагІдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Заулина** Анна Дмитриевнана — Нохч-ГІалгІай АССР Госплана председатела заместителя.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь И. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1981 шу, 16 сентябрь.

КОМСИЙ БЕШАМАШКА

Укх шера 2925 гектара тІа шоаш хьалкхеь комсаш сихха чуийца яхара деррига шоай ниэаш оарцагІдаьха балхаш деш боахк Надтеречни района къахьегамхой.

18 сентябрь хьатІаотташ цхьа эзар совгІа гектара тІара яраш чуийца льхай цар, хІаьта виъ эзар совгІа тони паччахьалкхенна дІачу а еннай.

Районе ворхІ совхозера къахьегамхой ба комсаш лелаеш. Уж чуэцача царна новкъостал дара техническ училищашкарен дешаре заведенешкарен кхо эзар саг велав. Цар а совхозий болхлоша а хьинар ца кхоеш къахьегадах сиха чуэцаш латт комсаш.

Района боахамашта юкъе дикагІа къахьег «Знаменский» совхоза болхлоша. Укх шера 552 гектара тІа хьалкхеьй цар комсаш. Царна уж чуэцача новкъостал ду Серноводски техникума студентий виъ бІаь саг чуводача отрядо и СГПТУ-2 яхача училищера венача кхо бІаь дешархочо. ХІанзале цаІи ахи эзар гаргга тони комсаш паччахьалкхена дІачуеннай цар, ерригa дІачуяла езараш 3010 тони йолаш. ПланагІа яха езараш 54.5 центнер йолаш хІара гектара тІара 55.7 центнер а йоаххаш чуэцаш латт цар хьувкъам. ХІаьта совхоза бригадашта юкъе эггара дикагІа хьувкъам болаш комсаш хьалкхеьй Усманова Марусе кулгалдеча бригадерча болхлоша. ХІара гектара тІара 57 центнер комсаш йоах цар.

Сентябрь бутт боалехьа ерригa шоай комсаш чуийца яха лерхІ совхозо къахьегамхоша.

• • •

БархІ эзар гектар гаргга комсаш чуэца еваш ба Наурски районе боахамашкара комсаш лелаераш. Итт совхоз я цу районе уж лелаеш. Массанахьа а дІадолаэьд комсаш чуэцара болхаш. Юкъера лаьрхІача хІара дийнахьа 340—360 гектара тІара яраш чуийце йоах.

Района совхозашта юкъе эггара дикагІа хьувкъам болаш комсаш хьалкхеьй «Авангард» яхача совхоза къахьегамхоша. Цар ерригa комсаш 255 гектар я. ПланагІа яха езараш 52 йолаш, хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 62.9 центнер а йоаккхаш чуэц совхоза болхлоша комсаш. Планал совгІа хІара гектара тІара 10.2 центнер а йоаккхаш, чуэц уж «Калиновский» совхоза комсаш лелаераша а.

С. АУШЕВ.

УКХ ШЕРА 17 СЕНТЯБРЕ ШУРИЙ ФЕРМАША БАЬЧА БАЛХА ХЬОККХАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	ХІара Іаттагара дийнахьа кьаххар (кг): 17 сентябре 1980 шера	ХІара Іаттагара дийнахьа кьаххар (кг): 17 сентябре 1981 шера
Шелковской	6,2	7,4
Наурски	6,8	6,8
Грозненски	5,5	5,8
Назрановски	5,1	5,4
Гудермесски	5,2	5,0
Сунженски	5,1	4,9
Шалински	5,1	4,9
Надтеречни	4,2	4,7
Ачхой-Мартановски	5,1	4,5
Малгобекски	4,0	4,3
Урус-Мартановски	4,5	4,2
Республике гІолла	5,3	5,4

СЕНАХ ЯЗДУ РАЙОННИ ГАЗЕТАША

ХЬАЛХАРА ТОННАШ

Укх деношка дукха нах боахк «Кошкельдинский» совхозе сихбенна комсаш чуэцаш. ХІанзе хьалхара тоннаш дІаяхьийтай приемни пункташка, язду **«Красное знамя»** яхача Гудермесски районни газето.

Яхье хьалхара моттиг лелаю Борцев Лаьчас кулгалдеча № 4 йолча бригада. ХІара денна норма цкъаьн ахаззен тІехкхоачашъю болхлоша Н. Чадархановаc, Т. Абубакаровас.

— Тха керттера декхар да, — йоах № 1 йолча отделене управляюще М. Аскабова, — комсаш лоаццача хана чуэцар. Из кхоачашдара тхона доккха новкъостал ду Гудермесски педагогически училища дешархоша.

Шин-ше дикагІа къахьега гІерташ болх бу хургболча педагогаша Шахбулатова ХІавора, Сафаралиева Тамарас, Корячева Аллас, Смолкина Татьянас, Зиявдинова Фатимас, Малиев Загида. Нормаш 160—180 процент кхоачашъю цар.

●

ФЕРМАШТА РЕМОНТ Ю

Сихбенна хьайбай помещенеш тоаеш ба Орджоникидзе цІерагІча колхоза къахьегамхой, хоам бу «Колхозни дахар» яхача Ведана районни газето. Укхаза ворхІ ферма я. Цига хувца дезача ий хувц, хьаьш тоаду, чухьавахьа а арахьа а кІир тох, кхыдола балхаш ду. Уж деча хьинаре къахьег Эльмунаев Деци-Солта, Габиев Зайдулас, Бушуров ДІотас. Укх гаргарча деношка тоаяь йоахаргья ерригa фермаш.

●

ДИКАГІЧАРЕХ ЦАІ

Итт шу совгІа ха я Долгиев Марема трикотажни фабрике швея-мотористы болаш болх бу. Социалистически яхье котало яхарах знакаш тийнай цуна укх тІехьарча шерашка, язду «**Ленина никъ**» яхача Назрановски районни газето. Из я коммунистически къахьегама ударник, дукхазза тийнай цуна сийлен грамоташ, ахчан совгІаташ.

Болх беш а сайрайнарча школе цхьайтта класс чакхъяьккхай Марема.

ХІанз Долгиева Марем хьатІадоагІача шера чотах болх беш я Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 64 шу дузаш цхьайтталагІча пятилетка шин шера плаи кхоачашъе дош деннад цо.

●

ЛАЬТТА ОАХ, ЯЛАТ ДІАДУВ

«Россия» яхача колхозе гурахьа ялат дІадера 5600 гектар аха лерхІ, хоам бу «**Терская правда**» яхача Наурски районни газето. Из болх белга тІадиллад говзагІа болча механизаторашта.

ЦхьоалагІча комплексни бригада тракториcташа Неткачев Павел Владимировича, Еремин Иван Митрофановича норма 3,7 гектар йолаш хІара дийнахьа 4.3 гектар лаьтта кийчду. ШоллагІча комплексни бригаде дика болх бу Чуариков Ивана. Норма шоаза тІехкхоачашъю цо. ХІавзале пхи эзар гектар аьха баьннаб колхоза механизатораш, зяба 250 гектар аьхай.

Ханнахьа гурахьа юв культураш дІае болабеннаб уккхаза. 2300 гектар дІайийнай уж. Масала, рапс 1—395 гектар, тритикале — 1153 гектар, рожь — 730 гектар гаргга. Из болх дІахо беш ба.

Укх деношка къаьстта дика болх бу шоллагІча комплексни бригадерча Г. Новокшенова, цхьоалагІча бригадерча В. Шаповалова лелаеча агрегаташа.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА— ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

Парте мугІарашка— толашагІбараш

МагІалбикерча комсаш лелаеча совхозашта юкъе дикагІа толамаш доахаш хьайоагІа Ахриев ГІапура цІерагІча совхоза къахьегамхой коллектив. Цо кхоачашдаьд иттлагІча пятилетка шерашка пачхьалкхенга дукхагІйола юртбоахама продукташ йохкара декхараш. Цу шерашка совхоза кхоачашдудевнадац алхха цхьа декхар — комсаш кхеелген уж пачхьалкхенга йохкалген. Ше вІашагІбеллача дена рентабельно болх беш хьабоагІа из кьонх боахам. Из бокха лоархІам болаш а де.

Дика дІайолаьй совхоза къахьегамхоша керда пятилетка а. Цунна тешал ду укх шерарча боахама хьонхамаша. Районе эггара дикагІа хьийнъад ма бола латаш. Цхьаи ахаазеи тІехкхоачашъьй пачхьалкхенга алат дохкара план. Иштта толамца кхоачашъю совхозо хьайбай продукташ пачхьалкхенга йохкара планашга. Комсаш кхеерси пачхьалкхенга йохкареи план а укх шера кхоачашъе лаьрхІа хьинар кхо ца деш къахьийгад совхоза комсаш леляераша а.

Цудухьа, районерча кхьча боахамашкарчул дикагІа я совхоза комсий бешамаш. ХІана чуэпа йолаьй совхозе комсаш. Сихен цхьа гайдолга дойташи уж чуэцарах тийша да хІана керттерча даькъе пачхьалкхенга комсаш йохкара план кхоачашъеяга. Из кхета а деш массе а оагІорахьара дика кийчо ю дІадоладьд боахаме комсаш чуэцара балхаш. Боахама вІаштІехьдаьннад комсаш чуэца арахьара тІабоаладеча наха чуІе а салаІа а моттигаш хьалхьо.

ХІьта а уж хьоккамаш дукха а дикагІа хила йиш яр совхоза юкхьанцарча партийни организаце боахама а общественни организацешта а култалдара даькъерча балха тІа цІенхаштарах кхоачамбоацараш хиннадецаре, аьнна йола уйла кертерча чулоацаме йолаш чакхъьлар дукха ха йоацаш укхаза хинна отчетно-хоржамий партийни собрани.

Юкхьанцарча парторганизаце секретара Ю. У. Касвева отчетни доклада тІа а собране къамаьлаш даьча коммунисташа а белгал ма даьккхара, геттара эсала болх баш хиннай администраце балха тІахьожам лоаттабара хержа хинна комисси а иштта совхозера халкъа тІахьожама группа а.

Из бахьдеш собране дийнарех алхха цхьа хІама белгалдоаккхаргда вай — чуйна а даьнна, цІендаь хьатта латта ялат цІаьхха догІаш дийлхачул тІехьагІа дІоах а денна талха доладелча ма бІаргадайнадац е совхоза коммунисташта а е укхазарча халкъа тІахьожамхошта я, районерех республикерех баьхкача наха дІахьожхача мера. Ханнахьа йоакхо а нь кІалтІадаьккхадаларе, е дийгадаларе ца талха йиш яр ялат. Из ца дар бахьан долаш сиха кхьча совхозашка дІа а дихьа гранулаш тоха йийзар цох, совлекна дукха пачхьалкхен рузкъа дІа а дохийташ.

Совхоза балха дешашта юстари хиннай ала йиш яц партийни организаци. Отчет еча хана укхаза хиннача партийни 10 собранех дукхагІараш совхоза балхах долча дешашта хетаь хиннай. Болх тоабара тІадераадаь дика соцамаш а да цу собранеша тІайийдаь.

Цхьабакъда, уж ханнахьем дизаи вахаре чакхдахара тІехьа боагІача тайпара тІахьожам хиннабац парторганизаце секретара а цун заместителa а оагІорахьара. Из бахьан долаш кхоачашде лаьрхІа хинна дукха дика гІулакхеш кхоачаш ца деш дисад. Цу хьакъехьа цхьаккха коммунист, е цхьаккха кулгалхо бехктокхаме а ваьвац. Партийни собранешка уттаьяц КПСС Устав, тІадилла декхар кхоачашдерах йола коммунистий, бехктокхамеча болхлой отчеташ.

— Партийни организаце терхаме хила деза наха лерттІа болх бара иша хьалаш вІаштІехьдахара дош, — аьлар совхоза мехотряда начальника Н. З. Халина. — Цу деша вІеянга йоакхо ювай совхоза партийни организаце. Ялх шу да совхоза вІашагІъелла. Механизаторашта лерттІа дІайха хІама кийчде столови яц совхозе хІанз а. Тахан а тІехьа даьсса латт столовена лаьрхІа хьалдь даьнна цІеноц. Коммунист хиларах терра, совхоза директорагара партийни организаце цІенхаштта хьалехи доагІа болхлошта столови хьаелдилга. Цу гІулакха эша торонаш боахаме йолаш хилча хІаьта а.

Собране цІенхаштта критика йир совхоза гаража балха а. «Дукхача хана дена эсала болаш хьабоагІа совхоза гаража болх», — белгалдаьккхар совхоза прораба Ш. Салаева. — Дукха автомашинаш латт болх ца беш сеца, цхьанцайола хІамаш телха. Цудухьа геттара кІезига я хІара дийнахьа балха араюола автомашинаш. Уж тоьац массанахьа кира дІаяхьа. Из бахьан долаш дукха хьовзамаш хул совхоза гІишлонхой балха. Эсала ба совхозе гІишлой материалий кхоачам а. Цу дешошка цІенхаштта хьажа а доагІар де а деза совхоза партийни организаце а цун хьалхленца дирекце а.

Наха юкъе беш бола политико-кхетама болх ледара хилар гойташ дар собране коммунисташа совхоза директора С. Бухадиева, комсий отделене болхлочо Х. Гутаева даь къамаьлаш.

— Наха идейно политически ятам белара болх совхоза партийни организаце геттара эсала лелабелга гойтара кхоачам болаш да алхха цхьа масал доаладича, — аьлар Х. Гугаева. — Совхозера доккхий алапеш даха гаьнна кхьча моттигашка дІавоха лелаш ва 50 саг. цу юкъе цхьаболa коммунисташ а болаш. ХІьта совхоза балхаш хьаде ках тоьаш бац, къаьстта комсий отделене. Из бахьан долаш дукха балхаш ханнахьа чакх ца довхалуш тІехьадуал комсашта Іунал дена. Совхоза гІуланхаш хьашт а доацаш кхычахьа дІабаха лелорашкара жон лелаш цхьаккха а саг вац. КхоалагІа шу да совхоза партийни организацера шиъ коммунист КПСС член Исасви КПСС членалла кандидат Ошаханови партийни учетера дІа а ца боалаш доккха ахча даккха договорагІа ухаш лела. Кхьметтел уж а бехтокхаме эзабац совхоза партийни организаце.

Беррига партийни балха юкъмоттиг лоархІаш да дикагІболча болхлой чотах парте мугІараш шердоле, коммунистий дисциплина чІоагІъелга, цар бехктокхам лаккхбелга. Цу хьакъехьа а геттара ледара хинна совхоза партийни организаце болх. ЧІоагІа дот а лоаш ма белгадоаккхаш дар собране хІара коммуниста даь къамаьл.

Совхозе дукха ба шоашта хьалхашна латта декхараш диза кхоачашдеш. ЦІена болх беш, шоашкара дика хьокхам гойташ, юкъарча балхаца хьинаре закъа лоаш бола механизатораш, хьайбаш леладераш, комсаш лелвераш. Иштта комсомольцаш а ба совхозе. Царех дукхабараш парте мугІарашка хила боагІаш ба.

Иштта хьалашна совхоза партийни организацена магадац бІаьчача шера балха хьалхалаттарех цхьаккха а саг парте хьаэцарв кийчве. Из чІоагІа харцахьа а дІахо йодача хана да йиш йоацаш а хилар белгалдаьккхар собране. Цул совгІа, белгалде деза бІаьш болча наха болх беча совхоза юкхьанцара партийни организаци цхьайгта коммунист мара юкъе воацаш хилар а.

Собрание тІайийцача соцам тІа белгалдаьккхад партийни организаце болх тоабара де дезар.

А. ХАРСИЕВ,
тха собкорр.

Дика къахьег «Электроприбор» яхача завода токарь Глебочев Анатолий Павловича. Таханарча дийнахь цуо къахьегана календара тІа латт декабрь бутт. Цо хьесета октахлий динал тІехдаьккха килерах ший доалахьа дола тамагІа леладу коммунистически къахьегана ударника А. Глебочева.

СУРТА ТІА: хьалха латта токарь А. Глебочев ший станока тІа болх беш ва.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХІара бетта заданеш тІехкхоачашъеш къахьег Н. Анисимова цІерагІча мехкдаьттеи гази чакхйоахача Новогрозненски завода операторашеи технологашеи.

Социалистически яхье хьалхалаттарех ба завода № 43-2 йоагІа гази, газови конденсат та Тищенко Павел Григорьевича кулгалду смена технологаш.

Установка болх бе йолаелча дена цуьна мел эша гІулакх деш ва къахьегама ветерана П. Тищенко. Ерригa технологически цикл тІехдика йовзаш из хиларах цІаккха а норма тІара валац из. Павел Григорьевич иттлагІча пятилетка ударник ва. Дика болх барах Къахьегама ЦІеча Байракха орден еннай цун.

СУРТА ТІА: воккхагІвола оператор П. Г. Тищенко.

В. ДЭНСЯКА сурт.

ДИКА ХОАМАШ

«Старогрознефть» НГДУ къахьега м х о ш а сентябрь бетта хьалхарча декаде кийч а даь дикагІча сортах дола 100 эзар совгІа тонн «Іаьржа дошув» дІадахьийтар мехкдаьтта чакхдоахарашта. ХІьта планал совгІа дІадахьийтар 100 тонн мехкдаьтта да.

«ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхача девизагІа шерра яьржача социалистически яхье баьнна дика къахьегаш хьабоагІа укх шера операторaш Н. Пополэухина, А. Абуев, Л. Тюрьмина, Е. Худенко, В. Пискунов, Н. Волчанская, кхьбараш.

Технологически оборудованех бизза пайда эцаш, мехкдаьтта ца доадеш болх бу цар массане а. ХІьта мехкдаьтта дІадахьийта кийчдарах дІалахьийтарeн мел эшар лакхача техническ говзалца вІаштІехьдоакх Сийлахь-боккхача Даймехка тІемен къахьегамен ветеран волча коммуниста Атарщиков Михаил Павловича.

* * *

ЦхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера планегІа 31500 метр буруа тоха дезаш ба Старогрознецки УБР-а къахьегамхой.

Буруадеттарий дош чІоагІа да.

БархІ беттан сентябра 10 дийнахьем 22942 метр буруя техар. хІьта цу юкъа планагІа лаьрхІачул совгІа техар 1522 метр а. Шера доагІа шоай социалистически декхараш планови заданеш хІацалехьа кхоачашъьй 14 бригадах ворхІне, планал совгІа шиъ скважинага болх дІаболабайтаб. 300 эзар киловатт-сахьат электроэнерги 884 тонн сийрда бос бола металли кходеьд. хІьта буруя сихагІа тохарах, доккха чун а зІамигачун а кхом барах, довтор-машиндаьтта кходарах баьнна пайда 400 эзар сом махьа ба.

Социалистически яхье хралха латт К. Ковалева, Н. Кузнецова, А. Павленко, Н. Васюков, В. Шевчук керте латта бригадаш. хІьта коммунист В. Цаллива кулгалдеча бригада коллективо «№ 2 Ханкала» яхача тоахама тІехкІоаргача скважина яккха-теха буруя 5800 метр кІоаргалга кхаьчад. Царел тІехьа ца биса гІерташ тІехдика къахьег Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат Баталов Мадин керте латтача бригада доакъашхоша. Царна юкъе дикагІчарех доархІ буруадеттарий гІончий В. Исаев, А. Котков, В. Вортников, В. Пурдик, кхьбараш.

* * *

Дика къахьегаш хьабоагІа цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера «Грознефть» объединенена чуйоагІача дІахьа лелача механизировании колонна гІишлошъераш. ГІишлон-монтажни балхаш дара бархІ бетта план тІехкхоачашъьй, хІьта планал совгІа даьча балхий мах 71 эзар сом да. Кхоьй 3 эзар совгІа киловатт-сахьат электроэнерги, 130 тонн сийрда бос бола металл, 10 тонн совгІа довгор-машиндаьтта. Горагорская — Алпюрт — Вознесенская яха 11 километр йІаьха 500-миллиметрови газопровод юкъе а йолаш массеха объект хьалъяй планал совгІа, мел эшар Іалаш а даь кийчъяй 9 скважина.

Социалистически яхье хьалхалаттачарех ба Къахьегама ЦІеча Байракха орден лелаю Ибрагимова Мария керте латта наменщикаш, Къахьегама Сийлен III-ча степена орден лелаю Нохч-ГІалгІай АССР Сийлахьча гІишлонхо Спивак Василий керте латта слесараш, Нохч-ГІалгІай АССР Сийлахьча гІишлонхочо Невычанова Владимира кулгалду слесараш. ТІехдикен сихен болх барах белгалбаьннаб уж ерригача объединене болхлошта юкъе.

А. ТИЩЕНКО.

БИЗЗАГІА ПАЙДА ЭЦА

Геттара дика кхетадеш да, мехкдаьттахоше шоай керттера уйла тІайохийтараш а цар гІулакхаш мишта лел хьахьокхараш а скважинаш йолга, вешта аьлча — мехкдаьтта, попутни цуна хьайоагІа гази, газови конденсат дукхьюла керттерех алхха цаІ мара боацем хьаст болга. ДукхагІча даькъе духхьал цар балхах тийша да коллектива деррига технико-экономически хьокхамаш.

Мехкдаьтта доалла керда моттигаш, мЮрозойски тІоашта гарга а увзаш, хьаелларон пайда эца йолаярон ниш хилийтар мехкдаьттеи попутни гази лоацача хана дукхагІа якка, цхьабакъда, дукха ха никхапар уж дукхагІа доахаш. Мехкдаьтта доалача моттигах пайда эцар малагІча хьала тІа да а скважинай эксплуатационни фонда балха хьокхамаш а бокъонца технически тІехьагІа йиш хилар хІара скважина балхен ерригача моттигах пайда эцарен нийсагІа йола режим, тІинашнара давлени хьаллоаттара методаш юкъе а кхуваш, белгалъе.

Из бахьан долаш 1980-81 шерашна мела тІера доаха мехкдаьтта кхы кІезиг ца долийташ социдир, хІьта гІоанашкара давлени цу юкъа кхьметтел кІезиг-дукха йоккагІа а хилар.

25 шу совгІа ха я ГІойта-Керта XXIII-ча тІоана чура мехкдаьтта доаха. Тоьал дукха мехкдаьтта геологически запасаш йолаш бола XXIII-гІа тІоа шай литологически лоаттам геттара во хиларах а коллекторски свойствaш Іалахьмате лоха хиларца дувзаденна а эксплуатационнйашта чІоагІа ниэткъала хилар. Мехкдаьтта доаллача цу моттиге техкар Союзе а довзол декъа а мехкдаьтта скважинашта мехкдаьтта дукхагІа тІалоаладарен мехкдаьтта берригача тІоана искусственни воздействи ярен методаш, цхьабакъда, цунах корта болаш хІама хилацар. Цул тІехьагІа 1978 шера дена СевКавНИПИнефть яхача институто еннача рекомендацегІа юкъехкхьа доладелар тхо йоккха давлени а йолаш газ чуахийтара метод — цунах хьахиннар гуччахьа да: хІанз шозза дукхагІа хиннад цу тІоана чура хьалдоаккха мехкдаьтта, хІьта из юхьиг мара мачай.

Дукха масалаш доаладе йиш я болх беш йолча «Октябрьское», «Ойсенгур» яхача моттигашкарча караганочокракски горизонтий хий дукха чуІайнен энергетически даькъе тишденнеи тІоанаш долаш йолча скважинех лаьца, цар хьахьокх фондана уйла яьи творчески аналитически болх бича доккха бергат доалаш хилар.

Мехкдаьттеи гази йоахача управленей хІанзара организационни структура йолча хана скважинай фондана отталча технологически режимана эксплуатаци елга Іалашдеча балхий цикле керттерча звеньйа — мехкдаьтта доахача бригадайл, — совгІа болх бе йолаллийтар гІонна йолеи ремонтни службаш. Уж я энергецеи хицеи Іалашо ю, капитальни лаьтта кІали ремонташ ю цехаш, телемеханикаи автоматизаце средствайи система лелаю бригадаш. Іилмани проектни балхий цеха тохкамхойи маркшейдерски группаш, кхьраш.

Лакхе йийцача цехех хІарар цар гІулакхаш белгалдоахаш йола шоай керттера хьокхамаш долаш яле а. юкъарчал доацаш Іотхьам бу цар скважина балха хьалашта а эггара хьалха цуя керттерча хьокхамa — ремонташта юкъерча хаяна а.

Ремонт е ца езаш скважинаш болх беш йоакха за йІаьхьара деш дола балхаш «Октябрьнефть» НГДУ цхьан ханна массехк лостаме ду.

НГДУ специалисташа боцьонца аяьаиз яьй скважинай лаьттан тІарен лаьттанна кІалхарен оборудованн болх ца беш хаьал кьалха сецара бахьаний. Анализо хьалхарча даькъе гучадьлар, болх ца беш дукхагІа сецар лаьттанна кІалхара, кІоарга насосни оборудовани хилар.

Болх каст-каста юкъагІа ца буалара эша бахьанаш дукха да. Царех керттерадараш — лаьттанна кІалхарча оборудованена эксплуатаци яри хьал, хьалйоаккхача ковтала физико-химически, лоаттам, балха нийсагІа йола технологически режим, кІоаргa-насосни оборудовани харжар, еча ремонтий дикал, кхьдараш.

Цудухьа, НГДУ бІарча цхьа технологически политика чакхъяхара проблемаш — скважинаша ремонт е ца езаш болх беш йовкха хІа йІаьхъелга, — инженерни хьесапе къестаяра деррига лагІаш центральни инженерно-технологически службеи мехкдаьтта доахача цехашкеи нийсде лаьрхІад. Скважинай балха характери спецификеи, ремонтни балхий техника а технологи а, кІоарга-насосни лаьттан тІарен оборудовани дика йовзаш болча ЦИПС-ан ЦДНГ-ан опытни специалисташта къоастае дика хоя ремонтни балхий характер а.

Ремонтни гІонна йолчеи службай гІуланхаш скважинаша хаддаза болх белга Іалашдара а хІьта долче, мехкдаьтта дукхагІа даккхара а тІадероадара даькъе вІоагІа лоархІаме дош да цар материальни безам совбаккхар.

ДукхагІа йолча ремонтни службашка болхлой бригадай къахьегамах ремонтни балхаш дикагІа дара, ремонташ е езача кхоачаеш дола бахьанаш хьагучадахара, хІара скважино ремонт е ца езаш болх беш йоаккха ха ма мотта дукхагІа вІаьхьара болхлой безам тІа ца бахийташ йолча сдельни системагІа ма телий мах.

Цу даькъе хІанз а де дезаш дукха хІамаш да. Белгалдара опыт я мехкдаьтта доахача дукхача районашка, цу даькъе «Октябрь н е ф т ь» НГДУ а.

Масала, ремонтни гІонна йолчеи цехий кулгалхоштеи ИТР-аштеи премеш телара торо хьагойтача, хилинза даргдоацача хьокхамий перечена юкъедихьад мехкдаьтта доахача цехий оттачашка ремонташ яра графика план кхоачашъелгеи даьча ремонтни балхий дикалах промысловикий ала хІана ца хилар.

ЦІаьхха а ях из, из юхьиг мара яц къахьегамах мах телара система ерганьякка тоара деца, доаккхача мехкдаьтта топпах тийша хургйолаш, балхий дикал лакхъе ремонтникий безам дукхагІа хургболаш ца дІаоттаяра гІулакха.

А. ВАЙНШТЕЙН,
«Октябрьнефть» НГДУ технологически отдела начальник.

№ 18 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепа а теха араьяннай КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганда агитаци отдела «Агитатора блокнота» аргІанара номер. «Агитатор, беседа еш нахъаьргья хьона» яхача рубрикана кІал а «ХІаман кхоми хьурмати дарах фу пайда хул халкъа боахама» яха редакционни статья.

Гарга гІертад лоархІаме ди. «Дерригача халкъа цІей» яхача статья тІа НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председателя Х. Х. Бокова хьдда дувц халкъа тешам беннараша беча балхах. «Интенсификаце наькъагІа» аьнна я юрта боахама къахьегамхой Ерригсоюзни Денна хетаь статья.

Областной партийни архива заведующе Т. В. Плешановас язьньй «Ленина хьехамца махканна большевик» яха Г. К. Орджоникидзе сийлен наькъах дувцаш йола корреспонденци.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежна дукхача шерашка цІена къахьегарахи къахьегаме вовагІдаьккарий хан беши СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ Ленина цІерагІча ГНПЗ гІолла:

Антипова Антонина Анисеевнана — пенсионерканa.
Астанова Евдокия Сергеевнана — оператора.
Булатов Петр Алексеевича — чистильщика.
Груздева Надежда Ивановнана — оператора.
Кучинская Вера Леонидовнана — йоккхагІйолча бухгалтере.
Лентюгина Инна Ивановнана — пенсионеркана.
Мальковский Иван Николаевича — пенсионера.
Роговецкий Григорий Михайловича — пенсионера.
Сидорова Анна Васильевнана — инженера.
Ярославкина Елизавета Климентьевнана — пенсионеркана.
Шайлат Инна Андреевнана — оператора.
Миронова Лариса Михайловнана — установка начальника.
Мукудинова Роза Гиззтуловнана — оператора.
Пересунько Марьям Идиятуловнана — йоккхагІйолча инженера.
Перетятько Анна Павловнана — оператора.
Раковский Михаил Ильича — машиниста.
Сергиенко Андрей Алексеевича — воккхагІволча оператора.
Хирьянова Надежда Ильиничнана — оператора.
Чернов Михаил Михайловича — оператора.

«Грозгипронефтехим» яхача проектни институте гІолла:

Дженеева Нина Алексеевнана — проекта керттерча инженера.
Жуков Георгий Григорьевича — воккхагІволча инженера.
Зинтина Мария Кононовнана — лаборантканa.
Кутырева Евгения Сергеевнана — пенсионеркана.

«Чечингражданпроект» яхача институте гІолла:

Студенцова Элеонора Васильевнана — отдела керттерча специалиста.

«Чечиистройтранс» яхача производственни автотранспортни объединене гІолла:

Кроснянский Георгий Максимовича — слесара.
Лоптионов Георгий Степановича — экономиста.
Яковенко Владимир Васильевича — электромонтера.

«Монтажтермоизделия» яхача треста Грозненски СУ гІолла:

Переверзева Раиса Петровнана — изолировщицана.

7-ча треста Грозненски МУС гІолла:

Вузин Иван Степановича — машиниста.
Детистов Елисей Антоновича — машиниста.
Петренко Иван Леонтьевича — газосварщика.

№ 7 йолча ДРСУ гІолла:

Жарков Николай Денисовича — плотника.
Мельник Иван Васильевича — газоэлектросварщика.
Парфенов Александр Тимофеевича — газоэлектросварщика.

«Чечингаз» яхача производственни объединене гІолла:

Гусева Мария Евдокимовнана — баллонаш хьалъюзчоа.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене производственни конторе гІолла:

Баретина Мария Васильевнана — оператора.
Ворошилина Софья Хусаиновнана — оператора.
Воробьева Клавдия Никитовнана — лаборантканa.
Долгушин Алексей Ивановича — слесара.
Косенко Лидия Николаевнана — инженера.
Костина Прасковья Яковлевнана — болхлочоа.
Лисицина Ева Свиридовнана — болхлочоа.
Савченко Таисия Ивановнана — сливщица.
Шмик Мария Ивановнана — лаборантканa.
Шевцова Анастасия Степановнана — аппаратчика.

Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене Грозненски аьшнабетонни конструкцей заводе гІолла:

Живев Владимир Петровича — кадрай отдела начальника.
Обозова Валентина Михайловнана — формовщика.
Сандина Лидия Михайловнана — формовщика.

Грозненски ремонтно-механически предприяте гІолла:

Ганаев Абдулла Ахмедовича — слесара.

«Грозэнерго» РЭУ Малхбоален электрически сеташка гІолла:

Ежиков Иван Александровича — оперативно-диспетчерски службa начальника.
Мустафина Рабига Исмаиловнана — уборщицана.

Грозненски мехкдаьтта Іилма-тоъхама институте гІолла:

Ванеева Валентина Кузьминичнана — оператора.
Ганиева Майсарвар Гайфулловнана — оператора.
Еременко Таисия Леонидовнана — оператора.
Ермакова Анна Демьяновнана — оператора.
Лавриненко Иван Ерофеевича — слесара.

«Чечингфото» яхача производственни объединене гІолла:

Зельцер Софья Даниловнана — фоторетушера.

«Чечингушрыба» яхача объединене гІолла:

Чербазова Ольга Семеновнана — кассира.

Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене ЖКК гІолла:

Кубиева Яхена — хьахочоа.
Мартынюк Александра Ивановнана — штукатура.
Морфинская Вера Романовнана — няня-уборщицана.

№ 5 йолча болх беча нагирхой юкъерта школе гІолла:

Дудина Лидия Геннадьевнана — директора.

№ 4 йолча поликлинике гІолла:

Селюкова Людмила Ивановнана — лора.
Туркина Ульяна Васильевнана — йоккхагІйолча медсестрана.

«Солнечный» яхача берий санаторе гІолла:

Боков Андрей Алексеевича — дворника.

№ 11 йолча берий яслийна гІолла:

Булганова Алима Мухамедихановнана — заведующена.

№ 20 йолча берий яслийна гІолла:

Кобзева Анна Борисовнана — нянина.
Тузова Наталья Петровнана — медсестрана.

№ 27 йолча берий яслийна гІолла:

Гарнис Юлия Леонидовнана — музыкальни болхлочоа.

«Юность» яхача кинотеатре гІолла:

Валаев Мария Николаевнана — контролера.
Денисова Ольга Гавриловнана — киномеханика.

НГАССР чурча гІуланхий министерстве гІолла:

Емельянова Вера Михайловнана — йоккхагІйолча инспектора.
Зыкова Валентина Ивановнана — делопроизводителa.
Протонович Лариса Яковлевнана — инспектора.

Госбанка республикански конторе гІолла:

Левицкая Мария Антоновнана — отдела начальника.
Рожкова Мария Захаровнана — отдела начальника заместителa.

ГІишлошъярен архитектурай гІулакхашта йолча НГІАССР Госкомитете гІолла:

Селиванова Ирина Александровнана — йоккхагІйолча инженера-инспектора.

Грозненски горисполкома гІишлошъярен архитектурай гІулакхашта йолча горотделе гІолла:

Измайлов Виктор Михайловича — инженера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1981 шу, 26 август.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» ЯХА ОРДЕНАШИ «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» ЯХА МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1944 шера 18 августерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежна СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа дукха бераш долча ноаношта лойла «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

БархІ бер даьчеи хьалхедаьчеи наина «Материнская слава» яха II степена орден:

Темирсултанова Зинана — цІен-нанна.

Ялх бер даьчеи хьалхедаьчеи ноанoшта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Ибрагимова Зура Хасановнана — художествени промыслай производственни объединене вязальщицана.
Тисаева Тамара Абдулхамидовнана — цІен-нанна.
Юшаева Яхита Ахметовнана — цІен-нанна.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

БархІ бер даьчеи хьалхедаьчеи ноанoшта «Материнская слава» яха II степена орден:

Алаева Тамара Махмудовнана — цІен-нанна.
Дудаева Раиса Абдулвохабовнана — цІен-нанна.

ВорхІ бер даьчеи хьалхедаьчеи наина «Материнская слава» яха III степена орден:

Картоева Іалихана Іайнана — цІен-нанна.

Пхи бер даьчеи хьалхедаьчеи ноанoшта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Албердиева Яхита Даудовнана — цІен-нанна.
Саиева Аружа Мовлаевнана — цІен-нанна.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

БархІ бер даьчеи хьалхедаьчеи ноанoшта «Материнская слава» яха II степена орден:

Сатбаева Сацитана — цІен-нанна.
Смирнова Антонина Васильевнана — «Союзцентрпромэкскавация» болхлочоа.

ВорхІ бер даьчеи хьалхедаьчеи ноанoшта «Материнская слава» яха III степена орден:

Бангаева Шайма Сайдалиевнана — цІен-нанна.
Магомадова Зоя Дукваховнана — центральни сберегательни касса кассира.
Хасаева Маликана — швейни фабрика швея-мотористкана.

Пхи бер даьчеи хьалхедаьчеи ноанoшта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Арчакова Іусмана ПаьтІамата — цІен-нанна.
Бисултанова Іайнана — цІен-нанна.
Богданова Людмила Романовнана — цІен-нанна.
Бекова Махьмада Лидана — цІен-нанна.
Жабраилова Рукъията — цІен-нанна.
Лабазанова Зинаида Баудиновнана — цІен-нанна.
Муртазаева Саидан Битиевнана — цІен-нанна.
Ольховская Елена Петровнана — СМУ-9 болхлочоа.
Тембулатова Таус Махмудовнана — цІен-нанна.
Успанова Хава Сайдалиевнана — № 55 йолча детсада нянина.
Хаджимурадова Кужал Булиевнана — № 1 йолча маькха комбината болхлочоа.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1981 шу, 27 август.

КХОАНА–ХЬУН БОЛХЛОЧУН ДИ

ХЬУ–ХАЛКЪА РУЗКЪА

Нохч - ГIалгIай АССР хьун боахама къахьегамхой доккхий къахьегама толамаш а доахаш накъаболх шоай профессиональни цIейна.

Ханал хьалха кхоачашъяьй 1981 шера саженцаши сеянцаши дIайогIара план, планагIа 1900 гектара тIа дIае езаш хинна уж дIайийнай 1950 гектара тIа, 8 бетта реализаци яра план 102 процент кхоачашъяьй, къахьегама оксарле лакхъяра план — 103 процент, арахецача продукцев бола мах 50 эзар сома лохбаьб, кходаь алапе 126 эзар сом да. Кхоачашъяьй дарбаи баьцаш, йол, кхыйола хьунагIара кхачаш продукташ кийчъяра планаш. Гудермесски лесничестве хьалхьа йоалаш латта денисн бийсанием 30 тони витаминии хьоар даккха низ болаш йола АВМ-0,65 яха установка. 1982 шера ишамо цех хьалъергья Самашкински лесничестве. Йиъ лесхозе хьун боахама ОРС-ага болхлой, гIулаккхера наьх дулхаца Iалашбара доахаи кхоаба пункташ яхкий йиъ лесхозе.

Юрта боахама практически новкъостал дар духье хьун мелиоративни станци хьалъе йолаьй Шелковской районе. Цо дергла давгIенашка гаьнаш дIайогIарен гIомараш чIоагIъярен балхаш. Цу тайпара, мехси хиви эрозеца къовсам лоаттабера колхозаштен совхозаштен новкъостал а деш. Цу тайпара станци Наурски районе а хьалъергья ХI-ча пятилетке.

НГIАССР хьун боахама министерствах моттигашкарча цун предприятешен хьалда мероприятеш белгал а яь, хIинзле а могаш дола новкъостал ду республика колхозаштен совхозаштен юрта боахама продукци якхарен пачтахьалкхенга йоахкарен планаш толаме кхоачашъяра.

КПСС XXVI съезда репешенка хьежжа Нохч - ГIалгIайчен хьун рузкъа лорадеа дебаде а лаьрхIа ба вай республикера хьу леласраш.

Ховш ма дарра, шерагара шерага лакхлу сонетски наьха вахара хьалторон культурин боарами, цудухьа тIехьтIехьа лоархIам боккхагIа болаш хул культурно-унахцIенон гIулакхашта хьунех пайда эцар.

1982 шера къахьегамхошта салаIа хьунпаркови зона а йолаш Джалкински лесничестве цу гIулакхн дика гIирс хьалбе лаьрхIад.

ПаргIатонна мел эща хIамаш чу а долаш, ужжазю хьуп-паркови зонаш хьалъе лерхI республикерча кхыча лесничествашка а.

Хьу — из деррига халкъа юкъара рузкъа да. «Вай меттел, хьатIакхувча ноахелий а торо хила еза вай Даьхен баьха-дикача Iаламо луча деррига беркатах пайда эца», белгалдаьккхад КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева. Хьуно доккха новкъостал ду Iалам лорадара, климат нийсача боарамо лоатталара, хий, латта лорадара. Города унахцIено луш йола керттера сапитар я хьу. Гаьнаш цIенагIа гигиена йолаш хIами яц, халкъа боахама цхьаккха дакъа доц хьу йоацаш, сага хилае дарrдоаца кислород цо тел. Халкъо оалаш да: «Нагахьа сание дIа а егIа цхьа га Iа кхеьыле вахаш Iа яьха хазехьа яйнацъ». Доккхал де йиш йолаш ба хьун болхлой: цар кулгаша хьалхеьай миллионаш гаьнаш.

Халахете я, хIанз а моттигаш нийсълу цхьаболча граждана шоьшкарен кхом ца хеташи хьу тедаш къаьстта а наркий кIотарг санна чIоагIа маьле яр. Цу тайпара халкъа боахама доккха зе а деш.

Вай массане а къаьстта я пачтахьалкхен хьун охраю а цу тайпарча моттигашце лира къовсам лоаттабе беза административни органий новкъостала.

Октябра сийна лелаеча социалистически яхье эггара доккхагIа толамаш даьхад Шалински, Веденски, Назрановски мехлесхозий коллективаша, болх къаьстта дика баьб опыт йолаш бола хьун боахама специалисташи. Плешакова, Зурабов, Щербаков, Даудов, Хайдеев керте латтача Гудермесски, Карабулакски, Каргалиноки, Курчалоевски, Махкетински лесничестваша.

Хьу лелаераш доккха новкъостал ду город Грозне, Наурски, Шелковской, республика кхыча районий дукхача школьни лесничествашна.

Тахан, хьун болхлочун цIей долча дийнахьа, Нохч-ГIалгIай АССР хьун боахама министерства коллегенцIерагIа а сайгара а баркал оал из хьуний беррига доттагIашта.

А. ОСМАЕВ,
НГIАССР хьун боахама министр.

ЦIЕЙ СИЙНА

Социалистически яхье хьалхалаттарех да I я Шелара мехлесхоза интернациональни коллектив. ТIехдика къахьегаш ба коллектива болхлой цхьайтталагIча пятилетна хьалхарча шера. Товарни продукци арахецара бархI бетта план 117 процента кийчъа продукци йохьаре план 106 проценти кхоачашъяьй, хIаьта пайда бера план 142 процентага кхаьчай.

Белгалдаьнха зов цу хьокхамий лоархIаме дакъа Курчалоевски лесничествап хьу чакхйоахача цехен коллективашта кхоачилга. Сменни задаполеш массаза а 130—150 процент кхоачашъю иттлагIча пятилетка ударникаша Б. Усумова, З. Исраиловас, М. Чинтигова, С.-Э. Натиева, М. Пайкаевас, Д. Юсупхаджиева, кхычар.

Тиъо совгIа цIи йола продукци арахец Шаьларча мехлесхозо. Уж я сувенираш, яьшках, ардакхаш, дахчах яь хIамаш. Продукци дукхагIа арахецa еша хоаш хилара совгIа, цул дикал тIехлакха хила езилга а дика кхетаду предприяте болхлоша. Дукхи совгIаташ тиййнад мехлесхоза къахьегамхошта даьхача толамий мах беш. Царна юкъе я РСФСР-а хьунбоахама министерства, профсоюза ЦК, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, КПСС Шаьла райкома, райисполкома карара кара тела ЦIе байракаш, ахчан премеш, Сийлен грамоташ. Цу совгIаташа кхы а дикагIа къахьегара гIахьех болхлой.

Шу-шегIа хьахиинадац уж толамаш. Лесхоза партийни, профсоюзни организацеша мел ашар вIатIехьдинкх производство дегIайоалайра, яьхьегамхой политически сакхетам айбара, цар дикагIа къахьегара.

Дa денгара ше доал шерлуш латт «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта» яхача девизагIа коллектива болхлошта юкъе яьржа социалистически яхь. Цун итоваш дIайовзийт партийни активисташа хIара дийнахьа даьр хьахокхача улга тIа гIолла, кепайоазонна, моттигерча радиоца. Масала, «Хьу лелаер» яхача пенгаешташ наха дIайовзийт хьалхалаттарий М. Чинтигова, Н.-Э. Бедигова, О. Тарамова, I. Бетиева кхычар балха говзал, тIахьех царгара масал эцара, общественни вахара юкъе а дакъа лацара.

Хьинаре къахьегаро вIашттIехьалийтад мехлесхоза болхлой таханарча денга 260 тонн совгIа доакъар кийчдеш из болх дIахо бахьеж.

Х. МУКАЕВ.

СИЙ ДОЛА НИКЪ

Тахан 50 шу дуъ «Терек» яхача мебельни - хьу чакхъйоахача производственни объединене.

Хала ха яр вай мехка 20-гIа шераш. Тоъаш дацар яIат, довгор, бийлал, промышленна продукци, транспорт, дукха кхыдар. Цхьацхьайола вIамига хьу чаккйоаха цохаш вIашагIа а тяха керттера цхьа предприяти е яьнна соцам бир. «Грознефть» управленена юкъе а йихье, хьу чакхйоаха комбинат яьнна цIи тиллар кердача предприятех. Из дир 1929 шера 28 ноябре, хIаьта бокъонца йола предприяти а хинна хьалхара продукци арахеца йоласлар из 1931 шера 19 сентябре. ДОК-а хьалхарча продукце ассортимент вIамига яр: бурув тохача станокашта эша лахчан тормозной колодкаш, корийи наIарийи санагIаш.

Дикка шеръю ДОК-а продукци ассортимент 1936 шера. Цун коллективо арахеца доладу диванаш, шифоньераш, тайп-тайпара шкафаш, истолаш, кухонни буфеташ. Производство дегIайоалайра 1940 шера «Грознефтестрой материалы» яхача шийн мугIарерча объединене дIачулу ДОК. Дикке яйлу цун болх цу шера. Баьъла, деррига дикадар дохеш йола хален унзарех хьатIкхоач. Вай мехки фашистски гIаьрахой чу а хьийдле машар бох. 345 болхло тIем тIа вода ДОК-ера, берриге болх кхалнаьхан берашпен тIабус. Йоккха турпал, майрал хьахьокх тIем тIа ДОК-а вакалаша. 32 саго турпалий санна валар хул цига. Царна юкъе бар дикагIа бола болхлой Н. Стройкый, С. Шашкин, кхыбараш, хIаьта хьалха латта- столяр А. Пивонаров итальянски Сопротивлене болама мугIараш ка кхоач. Цига цо хьахьекхача турпалала мах а беш вийначул тIехьага Итале цхьан города сийлен гражданин а ваь, Д. Гарибальде цIерагIа орден хьожаю цунна. ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа 70 саг шоай предприяте юхаверз. Ала деза, царех цхьабараш, масала, М. Стройный, Д. Иргизцев, А. Ильюшин, тахан а тIехьа укхаза къахьегаш хилар. ТIем тIа бийнарий сий лакха лоаттаду объединене, царгара масал а эцаш кхебу къонабараш.

ВIаннача завода хьисане къахьега йолаеннача ДОК-ах хIанз вай мехка дукхача моттигашка йовзаш йола йоккха объединени хиннай, цо шера арахеца продукци 28 миллион совгIача сома махка я. Шерагара шерага шерлу цун ассортимент, филиалаш кердайовх технологически оборудованеца. Тахан предприяте къахьегаш ва 3 эзар гаргга болхло. Цун продукци дIаух Ростове, Новосибирске, Омске, Мурманске, Архангельске, кхыча городашка. ХIара пятилетко объединене балха юкъе кердадар доаладу, шеръю производство, Iилманеи техникаеи карагIдьнараш юкъехувл. БархIлагIча пятилетке хозрасчета системагIа къахьега болабелар объединене болхлой, долнафирин лакаш карадерзадир. ИйслагIча пятилетке йизза реконструкци ю «Терека» филиалашта. Цо вIашгIехьдоалийт лакхача дикала продукци арахеца, керда изделеш кийчъе, Iилма - техническа прогресс дегIайоалаярцен техническа кердадараш балха юкъе доаладарцен белгальаьнний тIехьара пятилетка. Дукха керда технологически линеш вIашагIъеххай предприяте цехашка, хIаьта из болх цхьайтталагIча пятилетке кхы дIахо а бахьe лерхI укхаза.

Дукха ха яц объединене цхьоалагIча филиале «Вега» яха керда мебельни корпус хьае йолаль. Из тIехдикен хоаси, наьха тиркии тIаозаш хиларах «Н» (кердияр) яха индекс а хьожаль, хIана цунна дикала Знак хьара наькъаш тохаш ба мебельщикаш.

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа къахьегача коллективо дика къахьегама толамаш даьхад цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера дIабахача бархI бетта. Товарни продукци арахецара план 104.8 процент, производство дегIайоалаяра план 102,4 процент кхоачашъяьй.

Цо хьахьокх укхаза къахьегаш йола коллектив барт тайна йолга. Цудухьа объединене берригача болхлоех 1690 коммунистически къахьегама ударникаш 31 коммунистически къахьегама бригадеи я. Дукха ба къахьегамхошта юкъе тайп-тайпара орденаш лелаераш, «хьун боахама сийлен болхлой». ЦIи хеза ба Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаю А. Букреева, К. Магомадова, хIаьта Амиева Марема лелаю «Къахьегама Сийле» яха шоллагIчен кхоалагIчен степений орденаш.

«ХIара балха денна — дикала Знак» — цу девизагIа къахьегаш дукха бригадаш я объединене. Шоай сменни нормаши социалистически декхараши массаза а тIеххоачашдеш хьабоагIа Вацуева Аймани, Амаева Марем, Шевцова Валентина, Харитонов Александр, Дубовская Любовь керте латтача бригадаш декхарий. Цар тахан дахчуьр итогаш хIара дийнахьа сийрийна хьаккхамий улга тIа хьалтох санена а дIайовзийна, социалистически яхье котвальнар белгалдаьккхина.

Цхьа бахьна доцаш дац дIаяхча ерригача пятилетке арахийна продукци 25 процентол совгIа дегIанаьлга, хIаьта укх шера дIауаттаеча кердача технологически линеша вIаштIехьдоаккхаргла производство кхы дIахо дегIайоалаен кхы а 1,5 миллион сома мехка пайда бен. Хьалха хIара сома мехка продукци кийчъергa дIаболa мах 90 совгIа кепиг хиннача, хIанз 78 кепиг мара хургбац, хIаьта арахецача продукце боарамах 93 процент цхьоалагIча категоре дикалга кхоачарйба.

«Терек» объединене 50 шу дизаре цIерагIа коллектив» яха сийлен цIи лелаяра шерра социалистически яхь яьржай коллектива юкъе. Из сийлен цIи объединене дикагIйолча № 2 йолча филиала хьожаяьй. Укх деношка цу коллектива хьалхара моттиг а хьожаеш из сийлен цIи лелае боккъо лургья.

Ишта накъабаьхкаб шоай цIейна «Терека» объединене мебельщикаш.

Р. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: вIаши яхь лелаю хьалхо латта станочницаш Красникова Зоиі Абдулкадырова Халисати (лакхехьардар). ДикагIйола еза почипна Рыкова Анна Николаевна.

Автора сурташ.

ЛАЬТТАНЦА ВАХАР ДИЙЗА...

ВIалла дага а дацар ялхайтта шу даьйначa Iамархана дIахора шийн вахар лаьттанца дувзаденнa хургда аьлча.

Цун уйла яр лор хила...

Хила ха яр из. 1946 шера цIен яа а кхелха шин вoIаца йисар наьа Сахрат. ХIаьта цу тIом чакхбаьннача хьалхарча халача шерашка тIадувха а даа а лаьаш хинараш дукха хар. ХIаьта ше цхьаь йисача кхалсага шозза халагIа дар.

Кхувш воагIача Iамархана лора дешар деша йиш хилийтар цана йамоташ а хинна. ХIаьта цунна а атт шу даьнна замагIа волча воша а Iамархана доал де дезаш хилар. ТIанкха цо лаьрхIар сайряшарча школе деша а ухаш, миччахьа цхьаннахьа балха отта. Ишта цу шера июнь бетта «Назрановский» совхоза Экажкъонтий-Юртарча отделене тракторни бригада прицепщикалла вахар Iамархан.

Хала дар юхъанца. Прицепщика болх дукха говзал ца езаш бале а, атта бацар.

ДIаухар денош, техникаца доттагIал тоссаделар Iамархана. Бокъонца езалу цунна из. Балха вена шу доаллаше а тракторий курсашка хьожаву. Цу хана отделене урахлеча хинача Гандиев Зубейраси хьехамча хиннача механизатора Евлоев Йоахьанен дIахьех цунна цу ховр. Iомаву техникаца къахьега.

— Юхьанца курсаш кистеньхачул тIехьагIа сога кхаьча трактор лаьрхIа тоаелаа яр, — дувц Iамархана. — Цу хана техника хIанз санна дукха а яцар. Геттара вIезига яр чархаш йола тракторош. КIира болх бича, бетта тоаеш латта везаш хулар.

— ТIанкха лор хила безам болаш хиннача уйлаех фу хилар хьа? — хетт аз.

— Айса беча балхах наха беркат дагга хайча, кхы дага йоханаар сона из. Трактора мо айса бе деллача дийнахьа хайра сона се механизатор хургволга. Сона езаслар техника а лаьтта а. Вай истола тIа чел дола беркат цох хьахулаш ма дий, — йоах механизатора.

Шерагара шерага лакхлора Iамархана балха говзал, тIа-тIа дикагIа йоаар юртбоахама техника.

«Экажевский» совхозе механизированни звеньяш вIашагIъяхар. Царех цхьаннена кулгалде хьожаяр Угурчиев Iамархан а. Уж болалу коартолаш кхеc.

Лаьтта аьхачеш тIаккха из цамца а даькха кIаьддичен доалаш дацар гIулакх. Дукха дар уж хьалхехра ха деэаш хиннараш.

ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 80 центнер коартолаш а йовхаш 30 гектара тIера хьувкъам чуйийцар Iамархана звенос. Цу хьалхарча шера уж кхеяра дика опыт йолаш специалист вацар боахаме а. ХIаьта а, 1976 шера хIара гектара тIара 100 центнер коартолаш йоах Угурчиева звенос.

Моттигаш цайелора звенощара доакъашхой балхара дIабувлаш, кхычахьа, ахIа дукхагIа доагIача балха ухаш. Цхьабакъда, Iамархая ше хьалаьцача наьнъа тIара вала дага вацар.

1977 шера балха тIа лакха хьокхамаш дахарах Iамархан Москве ВДНХ хьожавир.

Цу шера из хилар шив бетта Белорусски ССР Брянски областерча курсашка дешаш. Цига кхетаю Iамархана эррига «къайленаш».

1976 шера лоархIаме событи хул цун вахаре. Совхоза коммунисташа тецам а бенна из дIаац КПСС мугIарашка.

Коммунист хиларах тарра, даим къахьегача хьалха волаш, шийгара новкъосташта хьожадам телаш дIаволалу Угурчиев. 1978 шера дика хьувкъаю цо коартолаш. 50 гектара тIара араш чуэц хIаравe тIера 150 центнер а йоаккхаш. Ишта дика кхевьй цун звенос коартолаш тIехьа тIадоагIача шерашка а.

Iамархана звенос 50 гектара тIа хьалтиденьй «Волжанкен» «Лорхи» яхача фух йола коартолаш.

— Дика хьийкъай уж укх шера а, кIезигагIа але а 150 центнер яргья хIара гектара тIера, — яхаш дувц звеньевойс.

Дикача дезалий да а ва Угурчиев Iамархан. Цон сесага Любаси хьалхеду ворхI бер. Царех цхьадараш деша дагIа. ХIаьта шийтта шу даьнна Руслан шийн да мо механизатор хила дага ва. Ер шоллагIа шу да ше каникулех цIагIа волча хана цо даьна новкъостал ду: коартолаш чуэцача, комбайн тоаеча, трактора агрегаташта даьтта хьоктача, кхыдараш деча.

Ткъаь дикъагIа шу да Угурчиев Шовхала Iамархана шийн вахар лаьттанца дийза, толамаш доахаш хьаьнала къахьега.

У. АЗАМАТОВ.

Доазол дехьара

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

ДЕГIАЙОАГIА ЭНЕРГЕТИКА

Румыне чIоагIа хувцаенна эргайоалаш латт электроэнерги хьаяра структура. Из дувзаденна да Iалама рузкъаех кхы а дикагIа пайда эцарци. Масала, вIамига энергетика дегIайоалаяра тIаберзабаьб теркам.

ДIахо йодача хана мехка эзар гаргга микрогидроэлектростанции хьалъе лаьрхIад. ХIаьта уж дукхагIча даькъе хьалъергья лоамап районашка, хIана аьлча бIаргчача централизованни энергоснабжене системах уж дIатохилга экономически пайдане доацадаь.

Дерригача чурча хишта тохкамаш даьд. Алхха укх шера лаьрхIад белгальнь программа кхоачаш а еш 101 микрогидроэлектростанци хьалъе.

ЮГОСЛАВСКИ ГИБРИДАШ

Земунс — Белграда цхьан районе я СФРЮ довзаенна гаьнна арахье а йолаш йола хьажкIий институт. Цун коллективо хьажкIий керда гибридни сорташ хьаду, ялат даккхара технологи эргайоахаш тоаю. ХIара шера дукхача мехкашкара укхаза опыт Iомае специалисташ ух — царна ялх бетта йола курсаш вIашагIъеха.

Тахан югославски хьажкIаш лелаю Болгаре, Иране, Алжире, Венгре, ФРГ, Тунисе, Анголе, Греце, Сире, Чехословаке... Ткъо шу хьалха йолаеннай институт Советски Союза Iилмахошца айхха бувзамаш леладе. Цун коллективо цхьана болх бу ВАСХНИЛ-аца, Краснодара, Ленинграда, Одесса, вай мехкарча кхыча городий институташца.

(АПН).

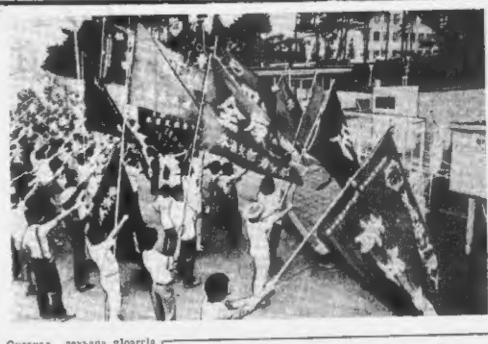

Океанал дехьара чIоагIа хьал а лоацаш Японе дIахо цIоагIъеш латт тIема-промышленни комплекс: мехках герай экспортер еш латт, хаддамза модернизаци ю «шоай оборона низашта», японски гIайрений районе США-на цхьана каст-каста тIема учениеш ю.

Берригача японцаша — болхлоша, ахархоша, гIулакхерча наха, партийни профсоюзий организацей членаша чIоагIа эгIазбаха болаш тIаэц Д. Судзуки кабинета милитаристски никъ. Городий улицашкеи майдашкеи, США а «шоай оборона низий» а базашта юхе хIара денна цу гIулакхашта духьалара манифестацеш ю.

СУРТА ТIА: бIунаш вIашагIтоаш латтача лаьттан тIарча «шоай оборона низий» тIема балаца хьалхашка японски демократически кагирхой тIема духьалара манифестаци.

ТАСС фотохроника.

ВАЙ ДОТТАГIИЙ ГIУЛАКХАШ

ЭФФЕКТИВНОСТА ТОРОНАШ

Бийсан венгерски столица улицашмара фонараш йоайнча, цхьан юкъа мара сацац городера гIар-тата: болх беш хул чурча торговле автотранспортни управлени. Подъезнинкаш а йоахкаш кийчъяьча автомашинай водителаша тикашка Iойоах контейнераш, балха ди дIадолалуншe а наьха керда продукташ эца йиш хургйолаш.

— ХIара ден-бус берригача мехка 200 эзар адресагIа мовхьаш дIаккхухь оаха, — дувц управлене генеральни директора А. Сигете. — Кхетадеш ма хиллара, мовхьаш дIакхахьар пайданегIча тайпара вIаштIехьдаккха гIерт коллектив. Керттера дар сенах латт аьлча, из латт мовхьаш дIакхухьилга сихдарах, из кIезигагIа хIама дIадохийташ дарах, кхыча дешаца аьлча, коллектива болх эффективнегIа хилийтарах. ДIадахача шера управлене 183 млн. форинт пайда бир. Из де мишта вIаштIехьдаьлар тха? Цкъа-дале, промышленни предприятешца договораш оттадарах машинаш яьсса дIа-юха хехкилга кIезигдир. ХIанз мукъ тIабоацаш машинаша 20 процент мара никъ бац.

Цул совгIа, — дIахо дувц А. Сигете, — тха боахама водителаша цхьан шера 1 миллион литр бензин кходир. Из де йиш хилар материальни стимулировани керда система юкъейоалаярах. Доагора цхьадола дакъа Венгре чIоагIача валютах доазол дехьара ийдеш хилар геркалдича, из геттара а эшаш хIама да. ХIана аьлча, кхоаьча хIара литра бензино аттача доаккх доагорца мохк Iалашбелга.

Водитель юхе а волаш техосмотрни нийса а хан-ханнахьа а яро 100 километр никъ беча юкъера лаьрхIача 1 литр бензин кходе йиш хилар. Ховш ма хиллара, доагор ма хулла кIезигагIа дIагIоргдолча тайпара машинах кулг тохара тIехьа ба водителаш шоаш а.

Мовхьаш лоацагIча наьъагIа, доагI-доагIача тайпара дIакхахьара «технологи» кийчъю управлене шийн доалахьарча вычислительни центро. Цо кходу доагор, ха, кадрах, техникех бизагIа пайда эцийта торо хулийт.

ХIана дукха а дукхагIа дола мовхьаш коробкашка, яьшкашка е контейнерашка чудолаш дIаххухь, цо йиш хулийт уж тIадоттача а Iодоахача а техника юкъейоалае, хIаьта цо шийн даькъе мовхьаш дIакхухьилга чIоагIагIа сиxду.

Цхьаькха кердадар а юкъедоаладаьд — автобаза территоре тIа радио оттаьй. Диспетчеро хан-ханнахьа хоам бу хаоттам миштаб, наькъаш дика да е во да, кхерамеча моттигех, кх. дI. ДукхагIча даькъа из бахьан доладаш аькъашка хула аварееш 15—20 процент кIезигъевнай.

Е. ПОПОВ,
ТАСС корр.

Будапешт.

ХЬАН ГIУЛАКХА ШПИОНАЖ ЛЕЛАЮ «АВАКС» САМОЛЕТАША

Из дош дукха дийцачул тIехьагIа Саудовски Аравега «АВАКС» яха пхиъ разведывательни самолет йохка решени тIайийцай американски администраце. Израиль, цунна тIехьара Капитолийски гувна тIара лобби а США еррига жугатий община а чIоагIа духьала йолаше Iарбашта ше из гIулакх ду ала гIерташ я Вашингтон.

Боккъалдар аьлча, Тель-Авива а океанал дехьара цун сионистски агентура а «АВАКС» яха самолеташ Саудовски Аравега йохкара духьала я. Бакъда, из деррига а Израило эггара хьалха леладу шийна ма могга дукхагIа пайда бе безаш болаш. Тель-Авиве а кIийча цIагIа а шаьра хов саудовцашна яйнача «АВАКС»-на Iарбашта гIулакх дергдоацилга а уж Израила духьала хургйоацилга а.

Вашингтона решенех хоам беча хана Александр Хейга белгалдаьккхар, «Саудовске Аравега «АВАКС» яха разведывательни самолеташ йохкаро ГаргагIа Малхбоалене США стратегически хьал оклангара дешь товдергхилар».

Ховш ма хиллара, Иране революци хинначул тIехьагIа цу мехка хиннача «АВАКС» яхача самолетех шпионски гIулакхашта пайда эца йиш хилацзар. Из бахьан долаш Советски Союза къулбехьен доазон тIара а Персидски заливе ухкача мехкашкара а США шпионски тай хьадар. Цудухьа Вашингтона шийна могар ду ГаргагIа Малхбоалене мегаргйола база лахара. Цу гIулакхъа хержар Саудовски Арави я. Фуд цун бахьан.

Цкъа-дале, «АВАКС»-ша США-на гIулакх деш, американски шпионски службашта Пентагонан информаци гулъеш хургья, хIаьта цох бола мах саудовцаша тергба. ШоллагIа-дале, Саудовски Арави «АВАКС»-аш хиларо цу мехка а цунна юхе ухкача мехкдьтта доаккхача кхыча мехкашта а, лоацца аьлча, «США хьашташа Iалальмате лоархIеме» йолча районa ловттабу американски тIахьожам чIоагIберг ба. КхоалагIа-дале, американски шпионаж саудовцаша ю яхаш хургья, хIаьта цо Iарбий мехкашта духьала Вашингтоно тийша балхаш леладу яхача кердача бехкагIа США кIалхар а йоккхаргья.

Цул совгIа, «АВАКС» яха самолеташ йохкарца Саудовски Арави кэмп-дэвидски барта юкъеяхьара Вашингтоно баькха лоархIаме тIа а хургба цох.

ВIашагIхийттача Штаташа Тель-Авива тешам беннаб Саудовски Араве «АВАКС» яха керда самолеташ хилаяро шоай цхьоагIонхочун кхерамзленна цхьанна а эргIорахьара новкъе хIама дергда хилярах. Ма дарра аьлча, из тешам бала безаш а бацар, хIана аьлча Вашингтоно практике дIахьекхад шийн разведывательни средствеаш израильски воєншикашна гIулакх ле массаза а кийча йолга. Масала, саудовски территоре тIа хана дIатарьлъ хиначa американски «АВАКС»-ша Ираке ПВО-х мел эша информаци Израиле дIаелар израильски авиаце Багдадерча ядерни реактора бомбаш чуттаяьхь. Американски тIема специалисташа гIулакх деча Саудовски Араве фегарча оборона радиолокационни системана «зе маганзар» Багдаде йолха израильски самолеташ мехка территорена тIехйоалаш.

Кхыча тайпара аьлча, Саудовски Аравега «АВАКС»-аш йохкилга хьоаха ма дийга а. Бегина американски администрацегара дIадийхар ГаргагIа Малхбоалене «нийий шийсхо яра» герз а «Ф-16» яха самолеташ а шийна дукхагIа лулга. Рейгана администраце цхьаболча членаша могадир Израила самолеташ телара эмбарго дIаяьнначул тIехьагIа американо - саудовски сделка елга.

Советски экспансионизмана духьала къовсам лоаттабара ду яхаш харц хабараш а дувцаш, ГаргагIа Малхбоалене империалистически доал чIоагIде гIерт Вашингтон. Цхьабакъда массанена а шаьра гу Персидски залива иона е Гаргара Малхбоалене «шийн вахара геттара лоархIаме зона» я аьнна Советски Союзо цIаккха а дIа ца кхайкадаьлга. Советски Союз яц Iарбий мехкдатта промыслаш дIалувцара «сихха дIайоархкаара корпус» вIашагIъеллар. Юххера а, Советски Союзо цIаккхаь а цхьанна а тайпара гIо даьдац Израила экспансионистски уйлаш чакхъяхара.

Харцъе йиш йоацача цу факташа хьагойт «АВАКС» яха самолеташа хьанна а хьан гIулакха а шпионаж лелаю.

Владимир ПАРУЗИН,
АПН соб. корр.

ХЬАЙ ТАМАШ IАЙХА ХЬАКХОЛЛА...

Дунен халкъашта юкъерча дуккхача лхьей призер, Советски Союза дуккхаза чемпион вола Григорьев Игорь хьалха воаларга хеххача- кердача экспериментальни мотоцикла тоххам беш вар. Шоллагlа кlира дар до Киева гаьна йоццаш уллача. Пироговo яхача юрта йисте из ниэ бола машина хехка.

Тоххем бeь воалаш леттар из.

Цхьабакъда, цигга дага доацар хилар. Шера доацача, бакъда кlоаргача ора юке гlолла гола тоххача моттиге сухал лаьгlъе волар Игорь. Гава ю меттахьа доалаш дацар.

Иштта сиха воаггlаше хьаверзалургволаш дацар гlулакх. Юхедисар цаl мара дацар — гаа кхы lотlа а теха орал тlехкхоссавалар.

Тlаккха а меттехьа даланзар ю...

Кхозза валар хиннад Игора. Тlеххьара — катастрофа хиннача бархlагlча дийнахьа. Бийса яхача хана ша хоалуш бацар.

Камфараца маха техачул тlехьагlа цхьан юкъа сакхетам чу вера Игорь, дуйно хедар шийн сесага Альбинай оал. Цо дехар дора:

— Вала ма ле! Вала ма ле!

Иа вуесаргхьларах ихыметтел медикаш а бацар тешаш. Пlендараш кагдьдар, букъа тlум лел тlаьхк кагъяьр, хlаьта цул тlехьагlа когаш болх цо беш дисадар.

Цхьабакъда, тамашийна хlиммаш хулаш хиннад, уж хилийтара шоаш новкъостал деш болчарна.

Из дlамнга саг чlоагlа лоlам болаш хиннав. 1960 шера дунен хьалхара моттиг яккхара Австре хиннача къайшка lонежар из, бакъда, пlендараш кагдаьдале а финише дlакхаьчар, кхоалагlа моттиг яьккхар. 1965 шера ну тайпарча кхьча яьйшка кот багбаь боллаше а хьалхара моттиг яьккхар. Шийл котваьлар из.

Хlаьта хlана а ваьлар шийл кот.

Катастрофа хилача дениз 14 шу даьннад...

Киева улица тlа кхийтар сох Игорь. Мотогонцаш йолча Львове водар из. Хlаьта шийн «Волга» лоаллаш ше вар.

Доттагlаша тlаьрахве болата корсет яьй дуйра. Цу корсето а даьрхlача конструкцех иьча гlажажаца дlахlелаву Игорь.

Цунгара дlайийкхача треверски балха тlара вхьбола вай экс-чемпионаш санна вахаш ва Григорьев Игорь. Цо lомабеча кхуваш боагlача мотогонщикашa доцкхий толамаш даьхад.

Радио гlоллаг спортивни яхьий комментареш ю цо.

Кепатеха арадаьнна «Къайле йоаца мотоцикл» яха цун книжка. арадаккха кийчдеш да цхьаькха а.

Григорьевlар квартире йоккха йоаца мастерской я. цига Игора мотоциклай двигателаш эргадовхаш тоаду.

Шийн лазарах дуеца тlера вац из. Шийн балхах дуеца ловш хул.

Владимир КОЛИНЬКО,
АПН корреспондент.
Киев.

Довкха совцlаг хилар Грознерча берашта Ленинградени пачхьалкхев теникий театро, «Хьожаш хилалаш — бераш» яхача Ергигсоюзни рейда довкъашхото хьеккача «Дийнъеннача знакий мехка» яхача спектаклах.

Шоай гастролаш хиннача итт дийнахьа театро дикка гlо дир берашта наькъашка лелара бокъонаш а уж бокъонаш белгалъеш йола знакаш а йовзийтара.

СУРТАШ ТlА: 1. Спектаклера сцена. 2. Бераш тер- кам тlабахийта ладугlаш да актераша.

В. ДЭНСЯКА суртеш.

ДОТТАГlАШКА — ДlАЙХА МОАРШАЛ

Кхиъна леамавте гале я Венгри. Бакъда, бокъонца бола доттагlашта ювкъа дlасхал новкъа хилац. Нохч - Гlалгlайчеца доттагlа» тессача Венгерски Халкъа Республика Комаромски областа къахьегамхоашка вежарий тьксаlе леладу букамаш тlа-тlа чlоагlлуш шардуш догlа. Тlаккха, кхетадаш да, вай республика къахьегамхой венгерски халкъа вежар кlоаргагlа довза йоаш хилар, социализм тъаьлчача доалача толамех доле воашта уж чlоагlа гlедбухилар.

ИТТ ШУ мара даьннадац вай дукхьаьшка делегацеш дlа-юха йохийташ царца ийха букам оттабеча хана дениз. Цул тlехьагlа доттагlий вlашагlкхетареш массазаре гlулакх а хинна дlаэттад. Делегацешта юкъе хул партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлой, къахьегамхой, культуран искусствен деятелаш, художественни самодеятельноста коллективаш. Вай республикерча къахьегамхоаша къаьстта бокхача безамца дахьа лоац «Доттагlаль поездашка», ВНР-е гlолла чаккйоача туристически маршруташка.

Дlа-юха леладу гlулакхаш чlоагlдера дикка дакъе юкъеху Советско-Венгерски доттагlала общества Нохч-Гlалгlайчерча отделене. Цу обществa коллективни членаш йолча моттигерча организацешта юкъебоагlа итташ эзареш бола болхлой, колхозхой, интеллигенце вахалеш, дешаш бола кагирхой. Укхаза Венгре вахарца юзаеннача поардlамача политически кобытешта хетаеъ доттагlала сайренаш хул, лекцеш, докладаш, беседаш ю, выставкаш, киноцьхкараш чакадоах, Венгре хинна цlебаьхкача нахаца вlашагlкхетараш хул.

Шерагара шерага цар шоайла леладу доттагlала гlулакхаш дlахьагlа хулаш пеппинга хьехьокаш доль масалаш цортта долаш да. Нохч-Гlалгlай Министрий Совета цхьан зале а «Доттагlал тессараше» яха тематически выставка. Цу тайпара стендаш хьалай Советско-Венгерски общества юкъьаницарча организацешка а. Иштта, СССР 50 шу дизара цlерагlча химзаводе, Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозе, Наурски района Калинина цlерагlча комсий совхозе, Азрипе Гlепуре цlерагlча Наьсарерча «Электроинструмент» а Гудермесски медицински инструментий а заводашка ийсвенар хьежа йиш йолаш ва Комаромски областа къахьегам-хой вахарах йолча дукхача материалашца.

А. П. Чехова цlерагlча республиканский библиотека довзол дакъача мехкий отдела чlоагlа хотташ да венгерски меттала доле литература. Книжкаш дешараша безаме деш Шандора Петефи стихай сборникаш, кхыча венгерски поэзийкой произведенеш, словареш, бюллетенеш, журналаш.

Республиканский краеведчески музее вахача дукха безаме хlамаш корорга «Доттагlал чlоагlлуш догlа» яхача выставкога хьожаш. Укхаза да дахь дlа-юха ухача делегацей cурташ, памятни совгlаташ, Татабанья городерча социалистически къахьегама бригада вымпел, дукха кхыйола материалаш. Город Грознерча № 18 йолча школа дешархоша Венгрерча шоай новкъостащца къаьхташ дlа-юха кхузьйташ букам лоаттабеш беьнен долаш толама болх беш а цигара интернационални доттагlала клуб. Цу тайпара клубаш итташ а вай республике.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизача шера Советски районни культуре Цlен «Башламо ака калкъа залхара ансамбль чlоагlа ахтуш бодаш дахьа лоацеш хилар город Будапешта хиннача советско-венгерски кагирзой Доттагlале фестивале.

1978 шера Комаромски областе пионерийн дешархойн республиканский Двореца изобразительни искусстве студе дешархой рисуний выставка цр гойташ. Цу тайпара выставка вlаштlехьаьнцьар цул тlехьагlа вайцига а.

1979 шера мае Дунен шинкъашта юкъерча бера шера хетаеь «Сона дуне гу» яхача дезнзагlа П. Захарова цlерагlча изобразительни искусствей музее берий художественни школий дешархой баллий выставке хилар. Республика культура Министерствеи ВЛКСМ обкомон церах хьехьоаставь 40 совгlа болх дlабехьийтар Комаромски областа пионерий Двореце цига «Ленинен пертен гlулакха тешаме да хьон вьнна вlаштlехьйоаннхай хинначa тематически выставкана юкъебахийтар. Къонача художникий Л. Нузаева «Тимуровцаш», Р. Мислева «Заводе», С. Егоовей «Агитбригада», О. Абраменко «Гlишло» яха а, кхыдола а балхаш чlоагlа рьза хинна тlаьйцер доттагlаша.

СССР-ан Венгрий юкъе дlа-юха культурни гlулакхаш лоеттадара йолча пlамага хьежна союза вай мехка чакхйоанкаш цр венгерски драматически искусства Ерригсоюзни фестиваль. Цу дакъе шоай дикка мул юкъебиьяр республика театральни коллективаш. Х. Нурадилова цlерагlча театро «Цlоки гиенен» яхача Ш. Петефи, М. Ю. Лермонтова цlерагlча театро «Сега трагеди» яхача И. Мадача, тенникий театро «Бовбеший кlорагий цlен чьайла» яхача Д. Урбана пьесах утталь постановкаш СССР культура Министерства, Венгерски Халкъа Республика, Ерригсоюзни театральни обществ пьраsсlа дипломаш луш белгальяьккай. Иштта совгlаташ делар къаьст-къаьстача творчески болхлошта а. Цу фестивале тlеххьара кlира дlашоча хана вайцига хилар Венгра искусствен культуран болхлой группа. Венгерски театра кетадаь дола уж вlашагlкхетараш шинна а сагlонна чlоагlа пайдена далаш чаккдаьлар. Шоаш пьежача спектаклей лаьца шерре къамельлаш хилар, театра хетаьча выставнашка хьежар, беседашка ладийгlар.

1980 шера январе Наьсарерча «Асса» яхача иллей къахьегам халкъа ансамбль химикий культуре Двореца вокальни группан гlезацц хилар Венгре вай доттагlий. Цу шера сентябрь бетта юза а вlашагlкхийтар Нохч - Гlалгlайчени Комаромски областе хиналаш. Вайцига хьоашалгlа бахача хьалхашта юкъе болхлой колхозхой хинна ца lеш, культура болхлой а бар. Цул совгlа шоай художественни самодеятельноста концерташ гайтар цар вай республика къахьегамхоашта.

Чlоагlа хоза хеташ тьакар уж «Цlе мрамор» яхача хьалийн фольклорни ансамблон «Чимпой» яхача музыкальни коллективаш гойтача номерашка. Церна юкъе дар калкъе къаьнарен дlаназарех иллеш, залхараш. Безаме чакхдьлар наьсархой «Асса» яхача халкъе ансамбле коллективаца хинна цар вlашагlкхетар. Хьоьший иштта беха хьар района тlема а къахьегама а музее, «Электроинструмент» заводе. Сарахь города культуре Двореца цхьана Доттагlале концерт оттадир цар.

Вай республика къахьегамхой безам цe махкаш хьонаш хилар изобразительни искусствей республиканский музее хиннача Комаромски областа художникий выставкага.

Республика къахьегамхой чlоагlа сатуесаш ба укх деношка Венгрера йоагlа делегаци хьахачарга, царга цlенача дег тlара дlайха моаршал хоаттаргда цар.

А. МИТРОФАНОВ,
республика культуре министра заместитель.

САЛОlАЧА ДЕНОШКА

19 сентябрь, пlерасков

С. М. Кирова цlерагlа культура парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш, лодкай станци, зоомиlниг. Парка радио. 10.00; 14.00. «Хьун илли да арешашка деца» яха радиоконцерт. 16.00. Кинолектори. «Таханарча дийнахьа вай партена хьалхашка латта вертера экономически декхараш» яха лекци. 19.30. «Ялат кхедар а цунна гlулакх дар а» яха кинофильм. Ваьццара театр. 18.00. Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 10.00—18.00. Зизай а хьун совгlатий а выставка яха цlей. Парке хургья кроликаш лелаерий а оаккараш леладерий а выставка.

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00. Мультфильмай сборник. 16.00. Симфонически оркестра концерт.

Химикий культура Дворец. 15.00. «Хоржаргйолча профессега долха наькъаш» яха профориентацех йола кагирхой сайре. 17.00. «Къаман ашараш» яхача халкъа духовой оркестра концерт. 18.00. «Даймехка гlолла» яха кинопанораме.

Н. К. Крупская цlерагlа культура Дворец. 13.00. «Iилман мехка гlолла никъ беш» яха утренник. 18.00. «Iалам лорадир хlара советски сага декхар да» яха беседа. Документальни фильмаш хьокхар.

«Оргтехника» объединене культура Дворец. 10.00. Илли дезарий клуб. 14.00. Шахматеха шашкеехи йола турнир.

20 сентябрь, хlоранди

С. М. Кирова цlерагlа культура парк. Хьун боахама къахьегамхой массови салаlар. 10.00. Болх беш я аттракционаш, лодкай станци, зоомиlниг. Парка радио. 10.00. «Хьу уйланга яха латта» радиоконцерт. Дlакъайла театр. 10.00.—18.00. Зизай а хьун совгlатий а выставка яха цlей. Кинолектори. 16.00. «Саги lалами» яха лекци. 18.30. «Ялат кхедар а цунна гlулакх дар а» яха кинофильм. Ваьццара театр. 18.00. Нохч - Гlалгlай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. Кроликаш лелаерий а оакхарий леладерий а выставка дlакъовлар.

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00. Мультфильмай сборник.

Химикий культура Дворец. 10.00. Спортивни яхьаш. 11.00. Болх беш да «Ровесник» яха кинотеатр. «Фаьлг болча хьоашалгlа». 16.00. «Книжкий полкаш тlа» яха беседа. Вежарацха долча мехкий литература. 18.00. «Нохч - Гlалгlайче кховненга гlа боахаш я» яха Нохч-Гlалгlай АССР 60 шу дизара хетаь кинообзорени.

Н. К. Крупская цlерагlа культура Дворец. 10.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха кинотеатр.

«Оргтехника» объединене культура Дворец. 11.00. Болх беш да «Росинка» яха кинотеатр.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Грозненски аэропорте Грознера дlаухача самолеташ тlа вукъа моттигаш я.

1981 шера 15 ноябре дениз 1982 шера 15 апреле кхаччалца Аэрофлото пассажираьта льготаи тел. Аэрофлота агентства авиабилеташта заказаш дlайиду, тlехьагlа билеташ дlаэцартдолаш. Агентства телефон 2-24-52. Заказаш дlайиду 1981 шера 1 октябре дениз 1982 шера 1 мая кхаччалца.

Бахача нахага, предприятешка, организацешка дlахойт Грозненски аэропорто самолеташца дlахийта йоккха габариташ йоаца мохьлаш дlайидаш хилар.

Цу кхетар хатта йиш я агентстве — телефон 2-75-46, аэропорте — телефон 2-38-08, Назрань, Малгобек, Гудермес яхача городашкарча, Слепцовская, Наурская, Шелковская, Надтеречная яхача юртанкарча аэрофлота кассашка, Трансагентстве.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — lуйренара гимнастика.
9.00 — «Эрсий узорий» яхача халкъа инструментий оркестра концерт.
9.35 — «Шовна, хай-новнаб!».
10.05 — «Советашн вахари».
10.35 — Г. Гендель. Концерт.
10.45 — «Поэзи. Кирсанов Семен. Ваь 75 шу дизарга.
11.30 — «Спортлото». 38-гlа тираж.
11.40 — «Ер шоана дуаургда».
12.25 — «Хьун боахама болхлой Дениъ». Владимирски, Архангельски областий, Карельски АССР-ен хьун боахама болхлоех лаьца.
13.00 — «Селаlад». Халкъа кхоллама телевизиони программий ийъагlа Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Мексика халкъараш» (Мексика).
13.30 — «Ветеранаш мутlаре ба». Тlема ветераний Советски комитета 25 шу дизарга.
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Фильм — берашта. «4 «д» классера мушкетераш».
15.25 — «Книжкаш — доттагlлен вестник». Кхоалагlча Московски Дунен халкъашта юкъерча книжкай выставках - ярмаркех лаьца.
16.10 — «Дийнача хlамай дунеи тlа».
17.10 — Политически обозревателя В. П. Бекетова беседа.
17.40 — «Цирка арена тlа».
18.25 — СССР-а Пачхьалкхен академически Iаманга театра «Хlана тlаьбоагlа моттиг» яхача фильм-спектакль премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Илли ала хай, новкъост!».
23.20 — Кердадараш.

9.05 — «Диснра тlа лела илдеш». Премьера фильм-концерт.
9.30 — «Гургал бетта саьхат».
10.00 — «Гlулакх ду Советски Союза» Советски гвардe 40 шу дузача денга.
11.00 — «Могашал». Iилман-популярни программа.
11.45 — «Iуйренара почта» музыкальни программа.
12.15 — «Советский Союз» яхача араьхарча хьаьший бlаргашца».
12.30 — «Юртара саьхат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — Эстонски ССР пачхьалкхен эрсий драматически театра «Индревы Кирнин» яхача фильм-спектакль премьера. Автор — А. Тамисааре.
16.25 — «Коммунисташ» яхача циклера «Зинповьецвара вlашагlкхетараш» яхача телевизиони документальни фильма премьера.
16.55 — Тахан хьун боахама болхлой Ди. РСФСР хьун боахама Министраца А. И. Зверевцара вlашагlкхетар. Беседа.
17.15 — Хьун боахама доина хетаю музыкальни программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Мультфильм.
19.00 — «Кинопокъбера клуб».
20.00 — «Из дар дукха ха йоаццаш...». Покровский Борис Александровича лаьца.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футбольни обозрени.
22.05 — Л. Бетховена шийл симфони.
23.00 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Концерт.
9.05 — Телевизиони документальни фильмай программа.
10.00 — «Iуйренара почта». Музыкальни программа.
10.32 — «Хьа горизонташ». Дешархошта лаьрхlа передача.
11.02 — Мультфильм.
11.10 — «Патриот» (нохчий меттала).
11.45 — Езача атлетиках йола Дунен Европи чемпионат. Франциера передача.
12.00 — Халкъай мукъамаш.
12.15 — Керда вlашагlкхийтача моаройн нускалий телевизиони клуб.
13.35 — «Сакъердаме чайтонгаш». СССР халкъа артиста С. В. Образцова кулгалдеча Пачхьалкхен теникий театро фильм-спектакль.
14.30 — «Илли 81».
15.40 — А. Штейн. «Ханага ксерал вахар» Московски сатира театро спектакль.
18.00 — Баскетболах йола Европа чемпионат. Кхаллах. Италиера передача.
18.50 — «Музыкальни киоск».
19.15 — «Теннисах йола Девиса кубок. Ригера передача.
19.35 — Говраш хахкарах йолча спорта Европа чемпионат. Австрера передача.
20.00 — «Бийса дикъа хийла шун бераш!».
20.15 — «Могашал». Iилман-популярни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Тlеххьара дийне». Художественни фильм.

8.00 — «Ха».
8.45 — Хьун боахама болхлой Дениа хетаь документальни фильмай программа.
9.45 — «Лоаман иллеш». Фильм-концерт.
10.15 — «АБВГДейка».
10.45 — «Цхьана — барттайна дозал».
11.15 — Фаьлг болча хьоашалгlа. «Зунгатен сагален кердо приключенеш». Шоллагlа дакъа. Телевизиони художественни фильм.
12.25 — «Селаlад» Дунен халкъашта юкъера халкъа кхоллами телевизиони программий 4 фестиваль. «Эфиопе халкъан халкъараш» (Эфиопи).
13.00 — «Бlаргагушдар — тешадаладар».
14.05 — «Гаьна а герга а хета илли».
15.05 — «Ю Сюшаю хари дар». Телевизиони документальни фильм.
16.55 — Хачатурян. Соната.
18.15 — «Сакъердаме кагирхой». Кагирхой программа.
17.20 — «Хьалхара легагlоаш». Телевизиони кхуччи серей художественни фильм. 3 серя.
18.30 — Езача атлетикаx йола Дунен а Европа а чемпионат. Франциера передача.
18.55 — Художественни гимнастикаx йола СССР чемпионат. Таллинера передача.
19.15 — «Довзал араьхарча истрадера мукъамаш ритмаш».
20.00 — «Бийса дикъал хийла шун, бераш!».
20.15 — Говраш хахкарах йолча спорта Европа чемпионат. Австрера передача.
20.30 — Баскетболах йола Европа чемпионат. Кхаллах.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Кхалани». Художественни фильм.

20 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
ХЬУН БОАХАМА БОЛХЛОЙ ДЕ

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка а дlаетта».

РАДИО

19 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Хьайбеш леладераш lанга кийча ен ба». Корреспонденци (нохчий меттала).
6.55 — Музыкальни антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачай программа (эрсий, гlалгlай меттала).
8.25 — «Къонал» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.15 — «Къонабаьдий авлаш». Концерт (эрсий меттала).
10.35 — Музыкальни антракт.
11.00 — «Гуйренара наг-уйла». Концерт (эрсий меттала).
11.40 — «Кlархал» яха радиожурнал (гlалгlай меттала).
13.10 — «Литературни Нохч-Гlалгlайче» (эрсий меттала).
16.00 — «Хьпин Даьхе, салтеча догl» (гlалгlай меттала).
16.30 — «Хьун боахама болхлошта лаьрхlа дола концерт (гlалгlай меттала).

УКВ

18.00 — «Артуро Тосканини эрсий ашараш». Музыкальни передача.
18.58 — Нохч-Гlалгlай иллеш ашараш.

19.30 — Денаш да лирически иллеш.
20.10 — Нохч-Гlалгlай мукъамаш.

20 СЕНТЯБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.10 — Передачай программа (эрсий, нохчий меттала).
8.25 — «Шоана дукха деза мукъамаш» Концерт (эрсий меттала).
11.15 — Хьун боахама болхлошта хетаю музыкальни программа (эрсий меттала).
16.00 — «Къона тlехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Школьни глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «Цlе сийгаш» (гlалгlай меттала).
18.30 — «Ашарашца доттагlал долчарна». Концерт (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «Шира ашараш». Музыкально-литературни композици.
18.32 — Хазхара ашараш лирически иллеш.
18.43 — Хьун боахама болхлошта лаьрхlа концерт.
20.34 — Ехаш я моттигерча композиторий вальсаш.

НИЗБАРИЙ ЯХЬ

Укх деношка Грозне чакхъяьлар ЦС ДСО «Труд» яхача общества кубок яккхарах йола кагирхошта юкъе ньржа классически хьисапе латара яхьаш.

Кхаь дийнахьа къовсавелар укхаза 32 городера 250 спортсмен. Дозала итт категорена оттаьйр кубкаш.

Шоай яр санна дозала категори йолча спортсменашта юкъе котбаьлар Башкирера С. Мишини, Р. Кунайбаеви, свердловчанви А. Вершинин, Тулера А. Смирнов, Ульяновскера Д. Валеев, грозненец И. Королев, ростовчанаш Н. Кузнецов, Н. Мирошничев, А. Полиниченя.

Цар массане а цlайнхьар призерий кубкаш.

СУРТА ТlА (аьрдехьара аьттехьа): 74 килограмм дозал долча спортсменашта юкъе хьалхара кхо моттиг яьккха И. Ужахов (Грознера), И. Королев (Грознера), В. Павлов (Томскера).

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ФУТБОЛ

Укх деношка «Терека» аргlанара вlашагlкхетар хилар Астрахане моттигерча «Волгарь» яхача командаца.

Из ловзар счет 0:0 йолаш чакхдаьлар.

ФЕ ХИЛА

15 сентябре чакхълинай «Хьожаш хилалаш — бераш!» яха Ерригсоюзни рейд. Рейд чакхйоаккхача юкъагlа НГIАССР МВД Госавтоинспекце болхлоша школашкеи предприятешкеи 300 лекци йийшай, сентябрь бетта юххье город Грозне агитпробег лаьй Ерригсоюзни рейда хеталь, движене къонача инспектораша хьинаре дакъа а доагш.

Грознерча а Гудермесерча а берашта довкха цlей хилар «Знакаш дийнъеннача мехка» яха пьеса оттаьча Пачхьалкхен Ленинградски теникий театра выступленех. Пьесе лекхаш ашараш яр, театра артисташа лег чу ювшарг йолаш ювцар Движене правилаш, наькъа дисциплина толхаяро фу тlаьхоевьаду.

Пьеса отделенешта юкъе антракт йолча хана викторинаш а еш, цига деза совгlаташ телар теннарашта. Пачхьалкхен Ленинградски теникий театро из ерригa выступленеш берашта мах боацаш яр. Спектакль йолайлалехьа а чакхъяьнначул тlехьагlа а Ленина цlерагlча Двореца хьалхашка гlолла чакхйийлар берий колонаш, бе доахкаш плакаташ, транспаранташ, наькъий знакаш а йолаш. Цу спектаклашка хинарашта дагара ярьяш уллицашна мишта лела веза хьехка цар выступленеш.

1981 шера дlабахача 8 бетта республика наькъашка 662 хатар хиннад транспорташа дувзаденна 180 саг ве а вуш. 772 сага човнаш а еш. Наькъашка хиннача дерригача аварех 50 процент совгlа яраш сиха лелараха хьаlхабовла гlертарахи хиннай.

СССР 50 шу дизара цlерагlча химзаводе цеха начальникаьла болх беш волча А. С. Овчарова шийн «Москвичаца» Баку — Ростов наькъагlа воагlаш, Ачхой-Мартановски района 755 километре кхаьчача хана машинаш дукхьала ухача оагlорахьа а яйкха, дукхьала йоагlача мотоциклана тlатехай машин. Циттача лозаваь А. С. Овчаров ше а, цун сесаг а, мотоциклист а больнице бихьаб, хlаьта мотоциклист кхы сакхетамча ца воагlаш цига кхелхав. Наурски районе бодача наькъагlа воагlаш хиннача Назрановски АТП доалахьарча «Волга» яхача автомашина водителa А. М. Картоева, машин сов сихьрах из юханъовла ца а могаш, «Москвич» яхача автомашина тlатехай шийн машин. Из авари хиннача 1 саг вийнав 2 сага човнаш яьй.

«Нефтехим» яхача Малгобекски заводе болх беш хиннача ВАЗ-2101 яхача автомашина водителa Х. Х. Нальгиева грузовой автомашина тlатехай машин. Пассажирех цаl чlоагlа лозаваь, вож пассажира водители цигача веннав.

Дlадахача кlирагlа (10 сентябрера 17 сентябре кхаччанца) республика наькъашка 28 авари яьй 8 саг ве а вуш, 30 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллен Грознен хувцалуш моржаш а йолаш, йовчан а йоацаш, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 15—20, г. Грозне 16—18 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен моржаш а йолаш, йовчан а йоацаш, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 10—15, дийнахьа 18—23 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктоккхама секретара — 9-24-00; отделий: партий вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттен деношка

СФ00310. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3623.